…ЫН ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 165 (8072)
ИЮЛИИН 14
СУББОТО
1956 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

СССР-эй Верховно Соведэй табадахи сесси

ГҮРЭНЭЙ ПЕНСИ ТУХАЙ ХУУЛИИН ПРОЕКТ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. БУЛГАНИНАЙ элидхэл

…рэнэй пенси тухай Хуулиин …кт Советскэ Союзда пенсионно …тые үндэһөөрнь һайжаруулха … хараалха зуураа, СССР-эй …омическа хүсэ шадалай улам …р ургажа байһание харуул- … арад зоной ажана амга- … байдал тухай Коммунистическэ …ти ба Советскэ правительствын …лэ сусашагүйгөөр анхарал та- …а байһание гэршэлнэ гэжэ …хэлэйнгээ эхиндэ нүхэр Н. А. …ганин тэмдэглэбэ.

…дэлмэришэн анги, колхозно та- …шад, советскэ интеллигенци пар- … XX съездын шиидхэбэринүү- … өөһэдтөө сэхэ хабаатай эгээн …ала хэрэг гэжэ һайшаан дэмжэ- … байна. Эдэ шиидхэбэринүүдые …үүлхэ зуураа, советскэ арад …мунистическэ партиингаа хүтэл- … доро ябажа, политическэ, ажа- … ба культурна байгуулалтынгаа … бүхы һалбаринуудаар шэнэ шэ- …мжалтануудые туйлана.

…йхабтар ехэ промышленна ба- …та бүхы орон доторнай түлэг …даа ябажа байна. Шэнэ шэнэ …одууд, фабриканууд, электро- …нцинууд баригдана, шахтанууд …тагдана, түмэр замууд табигда- … Байгаалиин баялигуудаар айхаб- … ехэ байһан ороноймнай Зүүн …й ба Хойтохи районууд шэнээр …тлагдажа байна. Коммунистиче- … партиин ба Советскэ правитель- …ын уряалаар шэнэ шэнэ барил- …үүдтэ ажаллахын тула хэдэн ар- …д мянган советскэ залуу патрио- …д элэ районуудта ошожо байна.

…Советскэ Союзай промышлен- …ть гүрэнэйнгөө үгэһэн түсэбые …нхы дээрэнь амжалтатайгаар …үргэнэ. Энэ жэлэй түрүүшын ха- …гта промышленностиин бүхы про- …ци гаргаха түсэб 102 процент …үргэгдэбэ. Үнгэрһэн жэлэй энэ …нхитэй сасуулхада, промышлен- … продукциин хэмжээн 12 процен- …р ехэ болоо.

…Зургаадахи табанжэлэй түрүү- …н жэл социалистическэ хүдөө …ахын али бүхы һалбаринуудые …шадань улам хүгжөөһэн жэл бо- …о гэжэ мүнөө найдамтайгаар хэ- …ээр байна. Удаан саг соо …лаарангүй байгаашье һаань, ха- …рай тарилга амжалтатайгаар үн- …гэгдөө. Энэ жэлдэ бүхы намарай … хабарай культурануудые тари- …н талмай 194 миллион гектарһаа …үү гараба. Энэнь 1953 онойхидо …ходоо 37 миллион гектараар ехэ …һха юм. Шэнэ газар элдүү- …лхэ талаар парти ба правительст- …н үтэһэн дайшалхы даалгабари …рэтэй түрэтэйгөөр дүүргэгдээ. Ту- …бэй ёһоор хараалагдаһан 28—30 …ллион гектарай орондо 33 мил- …он гектар шэнэ ба боро газар эл- …үрилэгдэбэ. Ургаса тарянай мү- …э үеын байдалаар бодомжолходо, … жэлдэ илангаяа Казахстанда, …бирьтэ хүдөө ажахын бүхы куль- …рануудай һайн ургаса абтахаар …леэгдэнэ.

…Малажалнай эли бодо түргэнөөр …тжэжэ байна. Ашаг шэмэтэ ма- …й тоо толгой улам олошорно. …олхозууд ба совхозууд мяха, һү ба …алажалай бусад продуктнуудые …лам ехээр гүрэндөө үгэнэ. 1955 …ой октябриин 1-һээ 1956 оной …олиин 1 хүрэтэрхи үе соо 1954— …55 онуудай мүн энэ үеынхитэй …ргэсүүлхэдэ, колхозуудта һаагда- …г һүнэй хэмжээн 45 процентээр …э болобо. Энэнь мүнөө жэлэй тү- …үүшын хахадта үнгэрһэн жэлэйхи- … орходоо 38 процент үлүү ехэ һү …лэдхэхэ ба худалдан абаха арга …боломжо түрэндэ олгожо үгэбэ. Ма- …й тоо толгойн олошорһоной ба …шат шэмэ үтэлгынь ехэ болоһоной …лаар мяха бэлэдхэл ба худалдан …алта мүн энэ үе соо 23 процен- …ээр дээшээ гараба.

…Хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар …уйлатдаһан элитэ ехэ амжалта- …ууд тушаан болоһон хэрэг бэшэ. …нэ хадаа һүүлэй үедэ Коммунисти- …ескэ партиин ябуулһан айхабтар …хэ политическэ ба эмхидхэлэй хү- …элмэреэр бэлэдхэгдэһэн байгаа. …дэ бүхы амжалтанууд дээрэһээ …рахада, зургаадахи табанжэлэй …үсэбөөр хүдөө ажахые хүгжөөхэ …лаар хараалагдаһан хэмжээн …болзорһоо урид дүүргэгдэхэ зэргэ- …й болоно.

— Өөһэдынгөө туйлаһан амжалтануудаар омогорхохо дүүрэн эрхэтэйбди,—гэжэ Н. А. Булганин тэмдэглэбэ. —Зүгөөр туйлаһанаараа һанаагаа амархагүй, өөһэдынгөө урагшаа дабшаха замда байһан бэрхэшээлнүүдые обёоронгүйгөөр гарахагүй гэһэн ехэ һайн ёһо гурим манда бии гээшэ.

Партиин XX съездһээ хойшо үнгэрһэн сат соо советскэ арадай ажана байдалые һайжаруулха, ажал хүдэлмэриие хүнгэдхэхэ зорилготой хэдэ хэдэн шухала хэмжээ-ябуулганууд орон доторнай бэелүүлэгдэнхэй. Амаралтын ба һайндэрэй урда үдэрнүүдтэ хүдэлмэриин үдэр 2 часаар бага болгогдобо. Тиихэдэ хүдэлмэришэдэй ба албахаатшадай абадаг салин хүлһэн хорохогүй ха юм. Нарайлха ябахадаа ба нарайлһанайнь һүүлээр эхэнэрнүүдтэ үгтэдэг амаралтын болзор утадхагдаа. Июлиин 1-һээ эхилээд, эдир наһатанай хүдэлмэриин үдэр хоёр часаар бага болгогдобо. Ороноймнай дунда һургуулинуудта, тусхай дунда ба дээдэ һургуулинуудта һураһанайнь түлөө үгтэдэг түлбэриие болюулха тухай шиидхэбэри гаранхай. Бүхы хүдэлмэришэд ба албахаатшадые байн байн долоон часай хүдэлмэриин үдэртэ оруулха талаар бэлэдхэл хэгдэжэ байна.

Манай уласхоорондын хэрэгүүд яһала амжалтатайгаар ябажа байна гэжэ нүхэр Булганин тэмдэглэнэ. Өөһэдынгөө гадаадын политикые ябуулхадаа, Коммунистическэ парти ба Советскэ правительство арадуудай эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай түлөө тэмсэлдэ, бүхы гүрэнүүдэй хоорондоо хани барисаа ба харилсаа холбоо тогтоохын түлөө тэмсэлдэ гол анхаралаа табина. Энэ арюун һайхан үг зорилгые бэелүүлхын хойноһоо парти ба правительство һүүлэй үедэ нилээд ехэ хүдэлмэри хэһэн байна. Советскэ Союзай үүсхэлээр, тэрэнэй эдэбхитэй шударгы хабаадалгатайгаар уласхоорондын түгшүүрилтэ байдал нилээд ехээр һулаоруулагдаба. Мүнөө үедэ, хэдэн олон гүрэнүүдые ба арадуудые нэгэдүүлһэн эб найрамдалай үргэн ехэ зонын бүридөөд байһан сагта тогтууритай, бата бэхи эб найрамдал тогтоохо нилээд ехэ арга нүхэсэл бии болоод байна.

Социалистическэ ажахыгаа хүгжөөхэ ябадалда туйлагдаһан энэ ехэ амжалтанууд арад зонойнгоо ажана һайн байдалые саашадань дээшэлүүлхэ талаар шэнэ ехэ хэмжээ абаха—гүрэнэй пенси тухай хуули гартаха арга олгобо гэжэ элидхэлшэ хэлэнэ. Энэ хадаа пенсидэ гараһан олон тоото советскэ гражданинуудай материальна тэдхэмжые һайжаруулха байна.

Советскэ Союзда байһан пенсионно тэдхэмжэ бүхы хүдэлмэришэд ба албахаагшадые хабаадуулдаг гүрэнэй социальна мүнхэлэлгын үргэн ехэ системэһээ үндэһэлэнхэй юм.

Манай орон дотор социальна мүнхэлэлгөөр суглуулагдаһан мүнгэ зөөри пенсионно тэдхэмжэдэ, саг зуура ажал хэжэ шадахагүй болоһон хүнүүдтэ үгтэдэг туһаламжада, мүн тэрэшэлэн ажалшадые санаторин, курортнуудта амаруулгада, элдэб үбшэнүүдһээ һэргылхэ талаар ябуулха хэрэгүүдтэ гаргашалагдадаг байна. Социальна мүнхэлэлгөөр суглардаг мүнгэн зөөри 1940 ондо 8 миллиард 600 миллион түхэриг байгаа һаа, 1955 ондо 26 миллиард 500 миллион түхэриг болобо. 1940 онойхидо орходоо 1955 ондо социальна мүнхэлэлгын бюджедээр 5,3 дахин ехэ мүнгэн зөөри туһаламжа болгон түлэгдэбэ.

Тиигэбэшье, пенси үгэхэ талаар мүнөө үедэ хүсэндөө байһан хуули журам ехэхэн дутагдалнуудтай юм. Үнгэрһэн үе соо даншье һаа хуушарһан, хэрэгээ болиһон зүйлнүүд нилээд олон байна. Жэшээлхэдэ, дайнай үеын ба дайнай һүүлээрхи жэлнүүдэй турша соо пенсиин хэмжээн салин хүлһэнэй хэмжээн хоёрой хоорондо ехэхэн зай гараба. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, пенсионно тэдхэмжын талаар мүнөө үедэ хүсэндөө байһан ехэнхи нормонууд бүри үни хада, 30-аад онуудай эхеэр тогтоогдоһон байгаа. Харин тэрэ гэһэнһээ хойшо хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай салин хүлһэ нилээд ехээр дээшээ гараа бшуу. Тогтоогдодог пенсиин хэмжээнэй талаар тааруу бэшэ зүйлнүүд олон бии. Пенсионно тэдхэмжын юрэнхы нормоһоо гадна, 1947 онһоо эхилээд арадай ажахын гол һалбаринуудай элдэб шухала ажалтай хүдэлмэрилэгшэдтэ дээгүүр хэмжээнэй пенси тогтоогдоһон юм. Дээшэлүүлэгдэһэн хэмжээнэй ба юрэнхы пенсиин хоорондо даншье һаа ехэ илгаа гаранхай. Мүн тиихэ зуура, дээгүүр хэмжээнэй пенсинүүдтэ зарим нэгэн таарахагүй үлүү юумэн оролсоһон байба. Ушар иимэһээ мүнөө үедэ нилээд олон пенсионернүүд тон бага пенси абадаг байна, харин нүгөө зарим хүдэлмэрилэгшэд, тэрэ тоодо ажал хэжэ байһаншье, наһаар ехэ болоогүйшье хүнүүд дан ехэ пенси абадаг болонхой. Хэдэ хэдэн ушарнуудта пенсионно тэдхэмжын нэмэлтэ зүйлнүүд эмхи зурганайнь шэнжэ тэмдэгээр тогтоогдодог байгаа. Энэнь ямаршье илгаагүй юрын лэ байдалда байгаад ажалладаг хүдэлмэришэд ба албахаагшадта дэлгэрүүлэгдэдэг. Тиигэн гэхэлээрнь, хүшэр хүндэ ажалтай зарим хүдэлмэришэд ба албахаагшад эдэ нэмэлтэ зүйлнүүдтэ хүртэдэггүй байна. Юундэб гэхэдэ, тэдэнэй хүдэлжэ байһан предприятинууд ондоо зурганда мэдэлтэй байна ха юм.

Гүрэнэй пенси тухай хуулиин проект пенсионно тэдхэмжые һайжаруулха байна, пенси тогтоохо ёһо гуримуудта байһан эдэ дутагдалнуудые усадхаха юм.

Шэнэ хуулиин проектын гол дүримүүд партиин XX съездын заабаринуудһаа үндэһэлэн гарана. Бага пенсинүүдые нилээд ехэдхэхэ, даншье һаа үлүү ехэ пенсинүүдые багадхаха зорилготойгоор пенсионно тэдхэмжые гуримшуулха тухай Центральна Комитедэй хараалһан хэмжээнүүдые партиин XX съезд һайшааһан байгаа. Шэнэ хуулиин проектын ёһоор, ажал хэдэггүй, үтэлһэн наһанай пенсионернүүдтэ ниитэ нормоор түлэгдэдэг пенсиин хэмжээн хоёр дахин, инвалид болоһон хүнүүдтэ хоёрһоошье үлүү дахин ехэ болохо байна. Зарим группын пенсионернүүдэй абадаг пенсиин хэмжээн 2,5—3 дахин дээшэлхэ болоно.

Пенси тогтооходоо мүнөө үедэ байгшадаал адли тарифна хэмжээнһээ бэшэ, харин али бүхы ушарнуудта хүдэлмэришэнэй ба албахаагшын һара соогоо дунда зэргээрээ абаһан салин хүлһэнһөө дулдыдаха ёһотой гэжэ дурадхагдана. Тиихэ зуураа, салин хүлһэнтэйнь зэргэлүүлхэдэ абаха ёһотой пенсиинь хэмжээн элдэб янзаар тогтоогдохо байна. Бага салин хүлһэ абадаг байгаа һаань, тэрэнь бултадаа гү, али ехэнхи хубинь түлэгдэхэ болоно. Салин хүлһэнэйнь дээшээ болохо бүри абаха пенсиинь хэмжээн бага болохо юм. Пенси тогтоохо үедэ ажалай стаж тон шухала гэжэ харагдаха байна. Дүүрэн хэмжээнэй пенси абахын тула хэрэгтэй стаж тогтоогдохо юм. Тиихэ зуураа, зарим ушарнуудта хэды стажтай байнаб,-тэрээнһээнь дулдыдаһан хэмжээнэй хүсэд бэшэ пенси тогтоохо гэжэ хараалагдана.

Хүшэр хүндэ ажалтай хүдэлмэришэд ба албахаагшадта нэмэлтэтэй пенси тогтоохо ёһо гурим энэ хуулиин проект дотор сэхэ шууд хараалагдаһан байна. Пенсионерэй гэр бүлын байдалһаа дулдыдаһан хэмжээнэй пенсинүүд тогтоогдохо юм. Бүлэ соонь ажал хэжэ шадахагүй байһан гэшүүдэй тоо имагтал тэжээгшэ хүнөө гээһэн гэр бүлэдэ пенси тогтоохо үедэ хараада абтаха бэшэ, харин үтэлһэн наһанай, инвалид болоһон хүнүүдтэ пенси үгэхэ үедэ хараада абтаха байна. Эгээл энэ ушар мүнөө үедэ хүсэндөө байһан хуулида байдаггүй. Хүдөө нютагуудта саг үргэлжэ ажаһуудаг, хүдөө ажахыда хабаатай пенсионернүүдтэ хууляар тогтоогдоһон нормын 85 процент хэмжээнэй пенси үгтэхэ болоно.

Пенси абаха талаар хүдэлмэришэд ба албахаагшадта байһан хэдэ хэдэн үлүү хизаарлалтанууд энэ хуулиин проектын ёһоор үгы болгогдохо байна. Жэшээлхэдэ, мүнөө үедэ хүсэндөө байһан хуулиин ёһоор хүдэлмэришэн гү, али албахаагша инвалид болоһон дээрэһээ пенси абаха мэдүүлгэеэ хүдэлмэрилхээ болиһонһоо хойшо хоёр жэлэй турша дотор лэ үгэхэ ёһотой байгаа. Харин энэ болзорой үнгэршэһэн байгаа һаа, мүнөө үедэ хүсэндөө байһан хуулиин ёһоор, имагтал яаха аргагүй ушарнуудта пенси үгтэдэг байна ха юм. Шэнэ хуулиин проект дотор пенси абаха тухай мэдүүлгэ бариха иимэ хизаарлагдаһан болзор хараалагданагүй. Мүнөө үедэ хүсэндөө байһан хуулиин ёһоор, үтэлхэ наһаяа хүрэнгүйгөөр ажаллахаяа болиһон хүдэлмэришэд ба албахаагшад пенси абаха эрхэгүй байдаг. Шэнэ хуулиин проектын ёһоор энэ хизаарлалта үгы болгогдоно.

Тиимэ һэн хойноо энэ хуулиин проект пенсионернүүдэй материальна тэдхэмжые һайжаруулхатайгаа хамта, пенси абаха эрхэтэй хүнүүдэй тоое олошоруулна. Шэнэ хуулиин ёһоор хүдэлмэришэд ба албахаагшад пенсидэ гарахадаа өөһэдынгөө урдань абадаг салин хүлһэнэй 50-һаа 100 процент хүрэтэр хэмжээнэй пенси абадаг болохо байна ха юм, ямаршье ушарһаа дулдыдажа, ажал хэжэ шадахаяа болиһон хүнүүдтэ пенси үгтэхэ болоно, тиихэдээ хүдэлмэришэд ба албахаагшадай абадаг салин хүлһэнһөө ямаршье хаһалта хороолтогүйгөөр үгтэхэ байна. Эдэ бүгэдые хараадаа абаад байхадаа, энэ хуулиин проект үтэлһэн наһанай ба инвалид болоһон хүнүүдые гүрэнэй зүгһөө материальна талаарнь хангаха айхабтар ехэ зорилго шиидхэхэ болоно. Эгээл тиимэһээ тус проектые советскэ арад, бүхы ажалша олониитэ нэгэн һаналтайгаар һайшааһан байха юм.

Үтэлһэнэй пенси эрэшүүлдэ 60 наһа хүрэхэдэнь, 25 жэлһээ доошо бэшэ ажалай стажтай байхадань, эхэнэрнүүдтэ 55 наһа хүрэхэдэнь, 20 жэлһээ доошо бэшэ ажалай стажтай байхадань үгтэхэ гэжэ дурадхагдана. Газар доро ажалладаг гү, али бэеын элүүртэ харша газарта хүдэлдэг, халуун цехтэ ажалладаг хүнүүдтэ үтэлһэнэй пенси иимэ хүнгэлэлтэтэйгөөр олгохо: эрэшүүлдэ 50 наһа хүрэхэдэнь, 20 жэлһээ доошо бэшэ ажаллаһанайнь һүүлээр; эхэнэрнүүдтэ 45 наһа хүрэхэдэнь, 16 жэлһээ доошо бэшэ ажаллаһанайнь һүүлээр. Шудхалгын цехын формовщигууд, нефтяной промышленностиин бурильщигууд, котельщигүүд гэхэ зэргын мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэдтэ үтэлһэнэй пенсие тогтооходоо нэгэ бага доошоо иимэ эрилтэ табиха гэжэ хараалагдана: эрэшүүлдэ 55 наһа хүрэхэдэнь, 25 жэлһээ доошо бэшэ болзор соо ажаллаад байхадань, эхэнэрнүүдтэ 50 наһа хүрэхэдэнь, 20 жэлһээ доошо бэшэ ажаллаад байхадань.

Үтэлһэнэй пенсиин хэмжээе иимээр дээшэлүүлхэ гэжэ дурадхагдана: хэрбээ 350 түхэриг хүрэтэр салинтай байгаа һаань, тэрэнэйнь 100 процент хэмжээнэй пенси, зүгөөр 300 түхэригһөө доошо бэшэ хэмжээтэйгээр тогтоогдохо; хэрбээ 350-һаа 500 түхэриг хүрэтэр салинтай байгаа һаань, тэрэнэйнь 85 процент хэмжээнэй пенси, зүгөөр 350 түхэригһөө доошо бэшэ хэмжээтэйгээр тогтоохо; хэрбээ 500-һаа 600 түхэриг хүрэтэр салинтай байгаа һаань, тэрэнэйнь 75 процент хэмжээнэй пенси, зүгөөр 425 түхэригһөө доошо бэшэ хэмжээтэйгээр тогтоохо; хэрбээ 600-һаа 800 түхэриг хүрэтэр салинтай байгаа һаань, тэрэнэйнь 65 процент хэмжээнэй пенси, зүгөөр 450 түхэригһөө доошо бэшэ хэмжээтэйгээр тогтоогдохо; хэрбээ 800-һаа 1000 түхэриг хүрэтэр салинтай байгаа һаань, тэрэнэйнь 55 процент хэмжээнэй пенси, зүгөөр 520 түхэригһөө доошо бэшэ хэмжээтэйгээр тогтоохо; 1000 түхэригһөө дээшэ салин абадаг хүдэлмэришэд ба албахаагшадта тэрэнэйнь 50 процент хэмжээнэй пенсн, зүгөөр 550 түхэригһөө доошо бэшэ хэмжээтэйгээр тогтоохо.

Үтэлһэнэйнь түлөө бүри ехэ хэмжээнэй пенсие газар доро ажалладаг, бэеын элүүртэ харша хүдэлмэри хэдэг ба халуун цехүүдтэ хүдэлмэрилһэн хүдэлмэришэд ба албахаагшадта тогтоохо гэжэ дурадхагдана.

Үни удаан саг соо таһалгаряагүйгөөр ажаллаһан хүдэлмэришэд ба албахаагшадта, мүн тэрэшэлэн ажал хэжэ шадахагүй бүлын гэшүүдые өөрынгөө тэдхэмжэдэ байлгаһан, ажалладаггүй пенсионернүүдтэ нэмэлтэ түлбэри тогтоогдохо байна. Үтэлһэнэй пенси дээрэ үгтэхэ нэмэлтэ хэмжээн пенсиин 25 процент хүрэжэ болохо юм.

Энэ байгшада орходоо салин хүлһэнэй бага хэмжээтэй байхада, хэдэн жэлэй урда тээ пенси абадаг болоһон, ажал хэдэггүй пенсионернүүд мүнөө үедэ бии. Шэнэ хуулиин гуримай ёһоор үтэлһэн наһанай тэдэ пенсионернүүдтэ үгтэдэг пенси багашаг байжа болохо. Ушар иимэһээ үтэлһэнэй пенси хэдыдэ тогтоогдоһонһоо, ямар салин хүлһэтэй байһанһаа дулдыдангүйгөөр 300 түхэригһөө доошо бэшэ байха гэжэ дурадхагдана.

Пенсионно тэдхэмжэдэ үлүү гаргаша гаргахагүй зорилготойгоор үтэлһэнэй пенсие али бүхы нэмэлтэтэйгээр һарадаа 1200 түхэригһөө дээшэ бэшээр хараалха гэжэ дурадхагдана.

Ажаллажа байһан пенсионернүүдтэ хэрбээ пенси абаха болоһоной һүүлээр һарадаа 1000 түхэригһөө доошо бэшэ салинтай байгаа һаань, үтэлһэнэй пенси һара соогоо 150 түхэриг хэмжээтэйгээр түлэгдэхэ байна, һарадаа 1000 түхэригһөө дээшэ абадаг хүдэлмэришэд ба албахаагшадта пенси түлэгдэхэгүй.

Инвалид болоһоной пенсиин хэмжээе дээшэлүүлхэ, энэ пенсие олгохо талаар байһан зарим нэгэн хуушан гуримуудые болюулха гэжэ дурадхагдана. Ажалда ябаад гэмтэһэнэй гү, али тэрэ ажалһаа боложо үбшэлһэнэй шалтагаанаар инвалид болоһоной пенси миин юрэ үбдөөд тиимэ болоһондо орходоо дээшэ хэмжээтэйгээр тогтоогдохо гэжэ хараалагдана. Ажалда ябаад гэмтэһэнэй гү, али тэрэ ажалһаа боложо үбдэһэнэй шалтагаанаар инвалид болоһоной пенси ажалай стажһаа дулдыдангүйгөөр тогтоогдохо байна. Миин юрэ үбдөөд инвалид болоһоной пенси абахын тула тусхай хэмжээнэй ажалай стажтай байха болоно.

Миин юрэ үбдөөд, хүдэлмэришэнэй гү, али албахаагшын нэгэдэхи гү, али 2-дохи группын инвалид болоод, хүсэд пенси абахын тула хэрэгтэй стаж үгы байгаа һаа, тэрэл байһан болзоройнь хэмжээнэй зэргээр пенси тогтоогдохо болоно.

Ажаллажа байһан аад лэ, инвалид болоһоной пенси түлэхэ талаар иимэ гурим тогтоохо гэжэ дурадхагдана: нэгэдэхи ба II группын инвалидуудта салин хүлһыень хараада абангүйгөөр пенси хүсэдөөр түлэхэ, яахадааб гэхэдэ, тэдэнэй абадаг салин хүлһэ дан ехэ бэшэ, саг үргэлжэшье байдаггүй; III группын инвалидуудта пенси тогтооходоо, салин хүлһэ пенси хоёройнь хэмжээн энээнэй урда тээ абадаг салинһаань дээшэ гарахагүйгөөр түлэхэ, зүгөөр бүхы ушарнуудта тогтоогдоһон пенсиинь 50 процентһээ бага бэшые үгэхэ.

Тэжээгшэ хүнөө гээһэн ушараар абаха пенсиин хэмжээн нилээд ехээр дээшэлхэ байна. Наһа бараһан хүдэлмэришын, албахаагшын гү, али тэрэнэй тэдхэмжэдэ байһан гэр бүлын ажал хэжэ шадахагүй гэшүүд тиимэ пенси абаха эрхэтэй. Хэрбээ инвалид гү, али гэр бүлынь тэжээгшэ хүн газар дорохи ажалда гү, али халуун цехтэ, үгышье һаа бэеын элүүртэ харша газар ажалладаг байгаал һаань, пенсиин хэмжээн дээшэлхэ байна.

Хүдэлмэришэд ба албахаагшадай пенсионно тэдхэмжые гуримшуулха, пенсионернүүдэй байра байдалые һайжаруулха бусад олон дүримүүд энэ хуулиин проект дотор бии.

Сэрэгэй алба хэгшэдтэ ба тэдэнэй гэр бүлынхидтэ үгтэхэ пенси тухай элидхэлэй тусхай бүлэг дотор хэлэгдэнэ. Бодото алба хэжэ байһан жиирэй, сержантска ба старшинска составай сэрэгэй алба хэгшэдтэ, тэдэнэй гэр бүлынхидтэ үгтэхэ пенсионно тэдхэмжые һайжаруулха гэжэ энэ хуулиин проект дотор хараалагдана.

Гражданска, дэлхэйн нэгэдэхи дайнай инвалидуудта, гражданска ба дэлхэйн нэгэдэхи дайнай фронтдо наһа бараһан сэрэгэй алба хэгшэдэй гэр бүлынхидтэ, гражданска дайнай партизануудта ба тэдэнэй гэр бүлынхидтэ үгтэхэ пенсие дээшэлүүлхэ гэжэ хараалагдана. Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай партизануудта ба тэдэнэй гэр бүлынхидтэ үгтэхэ пенси сэрэгэй алба хэгшэдтэ ба гэр бүлынхидтэнь үгтэхэ пенситэй адли байха болоно.

Сержантска ба старшинска составай сэрэгэй алба хэгшэдтэ, ефрейторнүүдтэ ба бодото албанай ахалагша матросуудта, мүн тэрэшэлэн тэдэнэй гэр бүлынхидтэ үгтэхэ пенсиин хэмжээн жиирэй составайхидта орходоо 10 процент дээшэ хэмжээтэйгээр тогтоогдохо гэжэ шиидхэгдэнэ.

Гүрэнэй пенси тухай хуулиин проект ажалша ниитээр үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдээ гэжэ нүхэр Н. А. Булганин саашань тэмдэглэбэ. Партийна, советскэ, профсоюзна органуудта, газетэнүүдэй редакцинуудта манай ороной ажалшадһаа олон мянгаад бэшэгүүд ороһон байна. Арад түмэнэй ажана амгалан байдалай түлөө анхарал оролдолго гаргаһанайнь тула тэдэнэр Коммунистическэ партидаа, Советскэ правительстводаа үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэнэ. Энэ хуулиин проектые юрэнхы дээрэнь һайшаахатаяа хамта, ажалша ниитэ тодорхой заһабаринуудые, тэрэнэй зарим статьянуудта нэмэлтэнүүдые оруулһан байна.

Гүрэнэй пенси тухай шэнэ хуулиие баталан абалга гээшэ хэдэ хэдэн шухала зорилгонуудые, илангаяа социальна тэдхэмжын органуудай үмэнэ табиха байна гэжэ Н. А. Булганин тэмдэглэбэ. Тэдэнэр ажалшадай эрилтэ хэрэглэмжэдэ анхаралтайгаар хандаха, тэдэнэй мэдүүлгые һайнаар ба түргэнөөр хаража үзэхэ, пенсионернүүдэй эрилтые бодото ёһоор хангаха зорилготой. СССР-эй Конституцяар найдуулан үгтэһэн пенсионно тэдхэмжын эрхые ажалшан бүхэнэй ямаршье һааталгүйгөөр, хүсэд дүүрэнээр эдлэжэ, хуулиин ёһоор үгтэхэ ёһотой туһаламжа абажа байхаар хэрэг ажал ябуулха шухала. Гүрэнэй пенси тухай шэнэ хуулиие бэелүүлхэ талаар мүн тэрэшэлэн профсоюзууд ехэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой.

Гүрэнэй пенси тухай шэнэ хуулиин бодото дээрээ бэелүүлэгдэхэдэ мүнгэ зөөри нэмэжэ үгтэхэ хэрэгтэй болоно. Ажалшадай пенсионно тэдхэмжые һайжаруулха ябадалтай холбоотой нэмэлтэ гаргашануудта ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй, арьбалалта хэһэнэй эсэстэ арадай ажахыда нөөсэлэгдэһэн мүнгэн зөөриин зарим хубинь гаргашалагдаха болоно. Министерствонууд, предприятинууд ба ажахын организацинууд өөһэдтөө гэжэ тогтоогдоһон үйлэдбэриин ба финансова түсэбүүдые нарин нягтаар дүүргэхын тулада оролдохо ёһотой. Эдэ түсэбүүдэй улам һайнаар дүүргэгдэхэ бүри арад зоной ажабайдалые һайжаруулхын тула манай гүрэн улам ехэ мүнгэ зөөри абаха байна.

Коммунизм ба социализмын дайсад хадаа манай партиин ябуулжа байгаа политикые ондоогоор харуулха, марксизм-ленинизмын агууехэ үзэл сурталые буруу болгохо, дэлхэй дээрэ социализмые эгээн түрүүшээр байгуулһан Советскэ Союзда арад зоной этигэл найдабариие һалгааха, уласхоорондын коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ һүйд татаха гэжэ оролдоно. Энэ худал хуурмаг ябуулгануудые хэхэдээ, ганса нэгэн хүндэ шүтэн һүгэдэхэ ябадалда ба тэрэнэй хойшолонгуудта эсэргүүгээр манай партиин ябуулжа байгаа хараа шугамые хэрэглэхэ гэжэ оролдоно. Ганса нэгэн хүндэ шүтэн һүгэдэхэ ябадалтай, тэрэнэй хойшолонгуудтай тэмсэхэдэмнай манай ороной ажалшад, бүхы оронуудай болбосоронги олониитэ, коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй партинууд манай партиин хүсэ шадалай, арад зоной аша туһын тулада тэмсэхээр бэлэн байһанай, марксизм-ленинизмын хэтэдээ мүнхэ үзэл сурталда үнэн шүтэнги байһанай гэршэ мүн гэжэ харана.

Манай партиин ябуулжа байгаа хараа шугамые арад зомнай бүримүһэн дэмжэжэ ба һайшаажа байна. XX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон, өөрынгөө түрэл Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро ябаһан советскэ арад Ленинэй зааһан замаар, коммунизм байгуулха замаар эрид сэхээр, бата найдамтайгаар урагшаа дабшажа ябана.

СССР-эй Верховно Совэдэй табадахи сесси

Союзай Совэдэй заседани

Июлиин 12-то Союзай Совэдэй түрүүлэгшэ А. П. Волковой түрүүлэлгэтэйгээр болоһон Союзай Совэдэй заседани дээрэ гүрэнэй пенси тухай Хуулиин проект тушаа Союзай Совэдэй Хуули гаргалгаар дурадхал оруулдаг комиссиин Түрүүлэгшэ М. А. Яснов нэмэлтэ элидхэл хэбэ.

— Советскэ Союзда социальна мүнхэлэлтэ хадаа,—гэжэ тэрэ хэлэбэ,—хүгшэрхэдөө, мүн үбдэхэдөө гү, али ажал хэжэ шадахаяа болиходоо материальна талаараа хангагдадаг советскэ граждануудта конституцяар олгогдоһон шухала эрхэнь мүн. Элдэб түхэлтэйгөөр, олон янзаар хүн зониие социальна талаарнь хангаха советскэ системэ хадаа манай ниитын байгуулалтын дэлхэй дээрэ эгээ түрүү байһыень гэршэлэн харуулна.

СССР-эй Верховно Совэдэй сесси дээрэ харагдажа байгаа гүрэнэй пенси тухай Хуулиин проект арад зоной дунда зүбшэн хэлсэгдэжэ, бүгэдэндэ һайшаагдаһан тухайнь нүхэр Яснов хэлээ. Мүн тэрэшэлэн хуулиин проект Союзай Совэдэй ба Национальностьнуудай Совэдэй Хуули гаргаха тушаа дурадхал оруулха Комиссинуудта һайнаар хаража үзэгдэһэн байна. Тэрэнһээ гадна, комиссиин гэшүүд нютаг нютагуудта эмхи зургаануудай, предприятинуудай болон организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта тэрэ проектые зүбшэн хэлсэһэн байгаа. Хуулиин проектые зохёохо, мүн граждануудай олон тоото дурадхалнуудые хараһа үзэхэ хүдэлмэридэ министерствонуудай, ведомствонуудай, ВЦСПС-эй түлөөлэгшэд болон научна олон хүдэлмэрилэгшэд хабаадуулагдаа.

Гүрэнэй пенси тухай Хуулиин проектые Союзай Совэдэй Хуули гаргаха тушаа дурадхал оруулха Комисси нэгэн һаналтайгаар һайшаана гэжэ зааха зуураа нүхэр Яснов ажалшадһаа ороһон дурадхалнуудые хараадаа абажа, проектдэ зарим нэгэн нэмэлтэ ба заһабаринуудые оруулхые комисси дурадхана гэжэ мэдүүлбэ. Түсхайлбал, олон үхибүүдтэй эхэнэрүүдтэ пенси үгэдэг болоходоо хүнгэлэлтэ хэхэ хэрэгтэй гэжэ комисси тоолоно, мүн эхэ эсэгэгүй үхибүүдые үргэжэ абаһан хүнүүдые пенсеэр хангаха, наһатай болоһоной түлөө пенси үгэхэдөө хүдэлмэриинь бүхы стажые харалсажа, нэмэлтэ хэхые хараалха гэжэ тэрэ дурадхана.

Зарим дурадхалнуудые Комисси дэмжэбэгүй гэжэ нүхэр Яснов тэмдэглөө хэлээ. Жэшээлхэдэ, хүнүүдэй үтэлхэдэ үгтэхэ ёһотой эгээл ехэ пенсиие проектээр хараалһанда орходоо багадхаха тухай дурадхалые дэмжэгдээгүй байна. Иимэ дурадхал хадаа, комиссиин һанамжаар, мэргэжэл ехэтэй хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдэй интересые хаһаха байна.

Һүүлээрнь Союзай Совет гүрэнэй пенси тухай Хуулиин проектые зүбшэн хэлсэжэ эхилбэ.

Депутат В. И. Козлов (Белорусска ССР) пенсеэр хангаха хэрэгые эмхидхэхэ асуудалнуудта удаахан тоггожо хэлээ. Энэ хэрэгтэ советскэ, партиина ба профсоюзна организацинууд шухала анхаралаа хандуулха ёһотой гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглэбэ. Һүүлэй үе болотор ноһатай советскэ органууд эдэ асуудалнуудта саг үргэлжэ зохихо анхаралаа табижа байдаггүй байһан юм гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй гэжэ тэрэ хэлэбэ. Социальна хангалтын таһагуудта кадрнуудые зүбөөр шэлэн олохо хэрэгтэ онсо анхаралаа хандуулха хэрэгтэй.

Түгэсхэлдөө нүхэр Козлов гүрэнэй пенси тухай Хуулиин проектые нэмэлтэ ба заһабаринуудтайнь хамта һайшааха байһан тухайгаа мэдүүлбэ.

Гүрэнэй пенси тухай Хуулиин проектые Казахстанай ажалшад гүнзэгыгөөр сэдьхэлээ ханан үгтаад, ехээр һайшааба гэжэ депутат Н. И. Журин (Казахскэ ССР) хэлэбэ. Ажалшад Хуулиин проектые һайшааха зуураа, хэдэ хэдэн дурадхалнуудые, нэмэлтэ болон заһабаринуудые оруулһан байна. Жэшээлхэдэ, олон үхибүүдтэй эхэнэрүүдтэ ямаршье хүдэлмэридэ ябаһаныень харгалзалтагүйгөөр 55 хүрэхэдэнь бэшэ, харин 50 хүрэхэдэнь пенси үгэхэ тухай дурадхал ороһон байна.

РСФСР-эй Социальна хангалтын Министр Н. А. Муравьевада үгэ үгтэбэ. Российска Федераци дотор социальна хангалтаар гаргашалагдадаг гаргашын хэмжээн жэл ерэхэ бүри ехэ боложо байна гэжэ тэрэ хэлэнэ. 1955 ондо имагтал пенси ба тэдхэмжэ түлэхын тулада 18 миллиард гаран түхэриг мүнгэн гаргашалагдаһан байна.

Хуулиин проектые, мүн Хуули гаргаха тушаа дурадхал оруулха Комиссиин дурадхалнуудые, түсхайлбал, хүндэ хүдэлмэридэ ажаллажа байһан эхэнэрнүүдтэ, мүн олон үхибүүдтэй эхэнүүдтэ үгтэхэ пенсиие ехэдхэхэ тухай дурадхалыень нүхэр Муравьева дэмжэбэ.

Һүүлээрнь нүхэр Муравьева наһатай болоһон ганса бэе хүнүүдтэ гэрнүүдые бариха, инвалидуудые хүдэлмэритэй болгохо асуудалнуудта тогтожо хэлэбэ.

Российска Федерациин Социальна хангалтын хүдэлмэришэд пенси үгэхэ хүдэлмэрээ һайжаруулха тушаа бүхы хэмжээ абаха гэжэ түгэсхэлдөө оратор хэлээ.

Депутат А. К. Грен (Эстонскэ ССР) үгэ абаба. Гүрэнэй пенси тухай Хуулиин проектые Эстонско арад ехээр һайшаана гэжэ тэрэ хэлээ. Олон зоной хабаадалгатай сүлаануудай дээрэ энэ документын зүбшэн хэлсэгдэхэ үедэ ажалша хүн тухай гаргажа байдаг анхарал ороддолгынь түлөө республикын ажалшад Коммунистическэ партидаа баясхалан хүргэбэ.

Гүрэнэй пенси тухай Хуулиин проектые баталха гэжэ депутат Грен түгэсхэлдөө дурадхаа.

ВЦСПС-эй түрүүлэгшын орлогшо депутат Л. Н. Соловьевто үгэ үгтэнэ. Өөрынгөө зэргэдэ 42 миллион гаран хүдэлмэришэд болон албахаагшадые нэгэдүүлһэн советскэ профсоюзууд СССР-эй Верховно Совэдэй табадахи сессиин баталамжада табигдаһан гүрэнэй пенси тухай Хуулиин проектые халуунаар һайшааһа байна гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Пенси тухай хуулиин проектые газетэнүүдтэ толилогдоһонһоо хойшо профсоюзна организацинууд олон дурадхалнуудые абажа байгаа гэжэ оратор тэмдэглэбэ. Үтэлхэдэнь хүнүүдтэ, илангаяа эхэнэрнүүдтэ пенси үгэхэ наһанай хэмжээе доошолуулха, үшөө ажаллажа байгаа пенсионернүүдтэ пенси үгэхэ гуримые хүбилгэхэ тухай олон дурадхал ороһон байна. Эдэ заһабаринуудые дэмжэхэ һаа һайн, юуб гэхэдэ, тэдэ ажалшадай дура хүсэлые харуулна гэжэ тэрэ хэлээ.

ВЦСПС ба профсоюзна комитедүүд, гэжэ нүхэр Соловьев хэлэбэ, энэ сесси дээрэ абтажа байгаа хуулиин гүнзэгы удхые ажалшадай дунда гансашье тайлбарилжа үгэхэ бэшэ, харин пенсионно хангалгын энэ принципые бэелүүлхэ хэрэгтэнь гүрэнэй органуудта эдэбхитэйгээр туһалжа байха гээшэ манай арюун уялга гэжэ тоолоно.

Депутат С. А. Ковпак (Украинска ССР) үгэ абана. Советскэ хүнүүдэй ажаһуудалые саашадань һайжаруулхын тулада социалистическэ гүрэнэй гаргажа байдаг анхарал ороддолго тон ехэ ба олон янзын байдаг юм гэжэ тэрэ хэлээ. Жэшээлхэдэ, Украинада ажалшадай һууха гэр байрануудые бариха, гороодуудые болбосон түхэлтэй болгохо талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Имагтал табадахи табанжэлэй үедэ гүрэнэй һомолһон мүнгөөр, мүн предприятинуудай фондоор ба бусад мүнгэ зөөреэр республика дотор хамта 16 миллион квадратна метр талмайтай байрын гэрнүүд баригдаа. Тэрэнһээ гадна, гүрэнһөө урьһаламжа абажа, городой ажалшад хамта 7.600 квадратна метр талмайтай гэр байрануудые бариһан байна. Табадахи табанжэлэй үедэ колхознигууд болон хүдөөгэй интеллигенци 460 мянга гаран гэрнүүдые бария. Советскэ засагай жэлнүүдтэ Украинада медицинскэ эмхи зургаанууд 20 дахин шахуугаар олошоруулагдаа, гэгээрэл, наука болон культурые хүгжөөхэ хэрэгтэ горьтойхон амжалта туйлагдаба. Гүрэнэй пенси тухай Хуули ахадаа ажалшадые материальна-ажаһуудалайнь талаар хангалгые һайжаруулха хэрэгтэ ехэ туһа хүргэхэ байна.

Арад зоной ажаһа амгаланаар һуухын тула парти, правительствын гаргажа байгаа анхарал ороддолгын харюуда советскэ Украинын ажалшад ажалаа улам эдэбхитэ ури дээшэлүүлхэ гэжэ нүхэр Ковпак мэдүүлбэ.

Тэрэшэлэн депутадууд М. С. Комаров (РСФСР), В. А. Прокофьев (РСФСР), И. Х. Хашимова (Узбекскэ ССР), Б. А. Баранаускас (Литовскэ ССР) үгэ хэлээ.

Союзна Совэдэй дахилтын заседани июлиин 13-най үглөөнэй 9 часта захалха.

(ТАСС).

Национальностьнуудай Совэдэй заседани

Кремлевскэ Ехэ ордон соо СССР-эй Верховно Совэдэй табадахи сессиин хүдэлмэрэ үргэлжэлүүлжэ байна. Июлиин 12-то үглөөнэй 9 часта Национальностьнуудай Совэдэй заседани нээгдэбэ. Түрүүлэгшээр һуухан Национальностьнуудай Совэдэй Түрүүлэгшын Орлогшо Н. Е. Авхимович гүрэнэй пенси тухай Хуулиин проект тушаа нэмэлтэ элидхэл хэхыень Национальностьнуудай Совэдэй Хуули гаргаха тушаа дурадхал оруулха комиссиин түрүүлэгшэ депутат М. А. Гедвиласта үгэ үгэбэ.

Советскэ ороной ажалша ниитэ гүрэнэй пенси тухай Хуулиин проектые айхабтар ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтаба гэжэ элидхэлшэ хэлэнэ. Арад зоной ажаһа һайн байдал тушаа парти, правительствын табижа байгаа анхарал ороддолго мүн гэжэ энэ Хуулиин проектые советскэ хүнүүд харана. Национальностьнуудай Совэдэй Хуули гаргаха тушаа дурадхал оруулха комисси энэ хуулиин проектые хаража үзөөд, нэгэн һаналтайгаар дэмжэнэ гэжэ нүхэр Гедвилас зааба.

СССР-эй Верховно Совэдтэ, тодорхойлон хэлэхэдэ, Национальностьнуудай Совэдэй Хуули гаргаха тушаа дурадхал оруулха комиссида, мүн тэрэшэлэн ороноймнай бусадшье центральна органуудта ажалшадай эльгээһэн 12 мянга шахуу бэшэгүүд орожо гэжэ элидхэлшэ мэдээсэбэ. Тэдэ бэшэгүүд дотор энэ хуулиин проект һайшаагдахатайгаа хамта, тэрэнэй зарим нэгэн статьянуудые хүбилгэхэ гү, али нэмэхэ тушаа тодорхой дурадхалнууд оруулагдана.

Гүрэнэй пенси тухай Хуулиин проект дотороо хүбилгаха, нэмэгдэхэ статьянууд тушаа комиссиин һанамжые депутат Гедвилас хэлэбэ.

Энэ Хуулиин проект тушаа хүн зоной оруулһан зарим нэгэн дурадхалнууд ба заһабаринууд Хуули гаргаха тушаа дурадхал оруулха комиссиин һанахада зүбшөөмөөр бэшэ байна гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэнэ. Энэ проектдэ хабаатай бэшэ байһан хэдэ хэдэн заһабаринуудые хараада абтаха ёһогүй. Зарим нэгэн дурадхалнуудые комисси юундэ дэмжээгүйб гэхэдэ, хэрбээ тэдэнэй абтаа гээшэ һаа, манай социалистическэ ёһо гуримда тон харша тэгшэдхэлгын зүйлнүүд ороложо байгаа. Комиссиин оруулһан заһабаринуудтай дашарамдуулан, жэлдэ 500 миллион түхэриг хэмжээнэй нэмэлтэ мүнгэ зөөри һомолхо хэрэгтэй болохо гэжэ элидхэлшэ түгэсхэлдөө хэлэбэ.

Депутат Гедвиласай нэмэлтэ элидхэлэй һүүлээр Национальностьнуудай Совет гүрэнэй пенси тухай Хуулиин проектые зүбшэн хэлсэжэ эхилбэ.

Депутат О. И. Иващенкода (Украинска ССР) үгэ үгтэнэ.

Гүрэнэй пенси тухай шэнэ Хуулиин проект манай орон дотор байһан пенсионно тэдхэмжые үндэһөөрнь һайжаруулна, арад зоной ажана амгалан байдал тушаа Коммунистическэ парти ба Советскэ правительствын ехэ анхарал гаргажа байһаниинь гэршэлнэ гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ. Манай Эхэ ороной экономическа хүсэ шадалай улам хүгжэхэ бүри социальна тэдхэмжэдэ зориулагдадаг мүнгэ зөөри улам ехэ болоно гэжэ хаяруулһан баримтануудые үгэ хэлэгшэ дурдана. Жэшээлхэдэ, Украинска ССР дотор энэ зорилгоор 1955 ондо 4,6 миллиард түхэриг гаргашалагдаа. Энэнь 1940 онойхидо орходоо 9,5 дахин ехэ болоно. Шэнэ Хуулиин ёһоор, республика дотор үшөө ехэ мүнгэ зөөри энэ хэрэгтэ һомологдохо байна.

Пенсионно тэдхэмжын мүнөө байһан системын дутагдалнуудые шүүмжэлхэ зуураа, тэдэ дутагдалнууд шэнэ Хуулиин проект дотор зайсуулагдана гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ. Энэ Хуулиин проектдэ Украинын ажалшад хэдэ хэдэн нэмэлтэ, хүбилалтануудые оруулһан байна гэжэ хэлэхэ зуураа, нүүрһэнэй промышленностиин хүдэлмэришэдтэ пенсионно тэдхэмжые нэмэхэ хүсэхала гэжэ нүхэр Иващенко дурадхаба.

Гүрэнэй пенси тухай СССР-эй Министрнүүдэй Совэдэй оруулһан проектые Хуули гаргаха тушаа дурадхал оруулха комиссиин хэһэн нэмэлтэтэйгээр батала абаха гэжэ депутат Иващенко дурадхаба.

Шэнэ хуулиин проектые Башкириин ажалшад бүримүһэн һайшаана гэжэ депутат З. Н. Нуриев хэлэнэ. «Ишимбайнефтиин» үнинэй хүдэлмэрилэгшэ, Социалистическэ Ажалай Герой нүхэр Вахитовай хэлэһэн үгэнүүдые депутат Нуриев дабтан хэлэбэ. Суглаан дээрэ тэрэ иигэжэ мэдүүлһэн байна: «Советскэ хүнүүдэй ажана һайн байдал тухай парти, правительствын табижа байгаа айхабтар ехэ анхарал ороддолгые гүрэнэй пенси тушаа Хуулиин проектын үгэ бүхэндэнь харанабди. Энэ аһараал ороддолгын харюуда шэнэ зорилготоор ажаллажа, үйлэдбэриингөө түсэбүүдые үлүүлэн дүүргэжэ, зургаадахи табанжэлэй даалгабаринуудые болзорһоонь урид бэелүүлхэ уялгатайбди».

Депутат Н. Додхудоевто (Таджикска ССР) үгэ үгтэнэ. Советскэ арадай ажабайдалые улам һайжаруулха зорилготойгоор партиин XX съездын гаргаһан түүхэтэ шиидхэбэринүүдые манай парти, правительство хэлбэриигүйгөөр бэелүүлжэ байна, гүрэнэй пенси тухай шэнэ Хуулиин проект энээниие гэршэлэн харуулна гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ. КПСС-эй XX съездын Директивэнүүдые бэелүүлжэ, промышленностиие, хүдөө ажахые, соёл культураа улам түргэнөөр хүгжөөхэдэмнай манай ороной экономическа хүсэ шадал улам бэхижэхэ болоно, бүхы союзна республиканууддай ажахы ба культурые саашадань һалбаруулха арга боломжо бии болохо байна. Шэнэ табанжэл соо Таджикистанда хэдэн олон томо томо гидроэлектростанциинууд, заводууд, фабриканууд, уһалалгын каналнууд баригдаха байна. Үргэн хэрэглэлэй эд бараа улам ехээр үйлэдбэрилэгдэн гараха. Таджикистанай ажалшад, бүхы советскэ арадтал адли, зургаадахи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна.

Депутат Т. С. Горбунов (Белорусскэ ССР) үгэ хэлэнэ. КПСС-эй XX съездын һүүлээр ороймой хэдыхэн һара үнгэрөөд байна, зүгөөр энэ богонихон болзор соо манай Эхэ ороной ажалшадай материальна ажана һайн байдалые дээшэлүүлхэ талаар ниитэд ехэ юумэн хэгдээ гэжэ тэрэ хэлэбэ. Манай партиин ба гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй сэсэн мэргэн ухаае, эсэшэ сусашагүй ороддолгые белорусска арад үндэрөөр сэгнэнэ. Партиин XX съездын табиһан зорилгонуудые улам түргөөр бэелүүлхын хойноһоо эршэмтэй шанга тэмсэл Белоруссиин городуудаар, хүдэлмэришэнэй тосхонуудаар, колхозуудаар ба МТС-үүдээр түлэг дунда ябажа байна.

Пенсионернүүдэй байдалые һайжаруулха талаар республика дотороо абтаһан хэмжээнүүд тухай нүхэр Горбунов хөөрэжэ үгэбэ.

Гүрэнэй пенси тухай Хуулиие һайшааха ёһотой гэжэ үгэ хэлэгшэ түгэсхэлдөө мэдүүлнэ.

Манай ороной ажалшадай материальна ажаһуудалай хэлбэришэгүйгөөр һайжаржа байһанай ашаар жэлһээ жэл бүхэндэ хүн зоной бэе бэлэг элүүр һайжарна гэжэ РСФСР-эй элүүрые хамгаалгын министр С. В. Курашов тэмдэглэбэ. Энэ юун ехэ элүүрэ хамгаалһаб гэхэдэ, үхэлгэ улам үсөөрнэ, харин арад зоной бүри түргэнөөр үдэжэ байна ха юм. Гүрэнэй пенси тухай Хуули арад зоной бэеын элүүрые сахиха талаар нэгэн шухала арга зэбсэг боложо үгэхэ байна.

Шэнэ хуулиин баталагдахатай дашарамдуулан, арадай элүүрые хамгаалгын органуудай зорилгонууд тушаа тогтон хэлэхэ зуураа, хүн зониие медицинскэ талаарнь хангалгые улам сайшаадань һайжаруулха шухала гэжэ нүхэр Курашов тэмдэглэбэ.

Пенси тухай Хуулиин проектые халуунаар һайшааха, республикынгаа ажалшадай хэлэһэн хэдэ хэдэн һанамжануудые депутат Т. А. Таирова (Азербайджанска ССР) дабтан хэлэбэ. Парти ба Правительствын анхарал ороддолгодо харюу болгон, советскэ хүнүүд ажалдаа бүри ехэ амжалта туйлана. Азербайджанай нефтянигууд нефть бүлхэхэ хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэбэ, Эхэ оронгоо 55 мянган тонно горючиие үшөө нэмэжэ үгэбэ. Олон тоото предприятинуудай коллективүүд хахад жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар дүүргэв. Гүрэнэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөн заводууд, фабриканууд, баригалгануд, МТС-үүд, совхозууд дээгүүр улам эршэтэйгээр дэлгэржэ байна.

Депутат Е. Я. Палдыняда (Латвийска ССР) үгэ үгтэбэ. Советскэ Латвиин ажалшад пенси тухай Хуулиин проектые халуунаар һайшаана, буржуазин дарлалта доро хэдэн олон жэлэй турша дотор зобожо байһан латвийска арад парти ба правительствын анхарал ороддолгые илангаяа һайнаар ойлгоно гэжэ нүхэр Палдыня тэмдэглэбэ. Үтэлхэн, ажал хэжэ шадахаяа болиһон, тэжээгшэ хүнөө гээһэн хүдэлмэришэд ба албахаагшадта социальна мүнхэлэлтэ гэжэ хуушан Латвида байгаагүй.

Латвида советскэ засаг тогтоогдоһонойл һүүлээр ажалшад гүрэнэй пенси абаха, бусад социальна туһаламжада хүртэхэ эрхэтэй болоо. Энэ хуулиин баталагдахада пенсионно тэдхэмжын хэрэг улам һайжарха байна.

Депутадууд И. С. Кодица (Молдавска ССР), Т. Кулатов (Киргизскэ ССР), А. Курбанов (Туркменскэ ССР), М. И. Кучава (Грузинскэ ССР), С. Джакипов (Казахскэ ССР) заседани дээрэ үгэ хэлэбэ.

Национальностьнуудай Совэдэй удаадахи заседани июлиин 13-да 15 часта болохо.

ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ДОСКА

Ажалшадай депутадуудай аймагай Совэдэй, КПСС-эй аймагай зуурашалгаар доро дурсагдаһан колхозууд республиканска Хүндэлэлэй доскада бэшэгдэбэ.

ТҮНХЭНЭЙ АЙМАГ:

Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь С. И. Шафиров, парторганизациинь секретарь Д. Г. Ащенков). Энэ колхоз гүрэндэ һү тушааха жэлэйнгээ түсэбые 110,0 процент, нооһо—103,0 процент, үндэгэ—156 процент дүүргээ.

«Красный пахарь» колхоз (түрүүлэгшэнь А. ... Байбородин, парторганизациинь секретарь И. И. ... ронин). Энэ колхоз гүрэндэ һү тушааха жэлэйнгээ түсэбые 162 процент, нооһо—119,7 процент, үндэгэ —109,7 процент дүүргэ...

Эмхигүй ажалай хойшолонгуу...

Кяхтын колхозууд үбһэ хуряалгада бэлэдхэлые унжагайруулһаар

Мүнөө жэлдэ Кяхтын аймагай колхозууд адуу малдаа 111 мянган центнер үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбтэй юм. Тиихэдэ тэдэнэр уһалагдадаггүй сабшалангай га бүриһөө 7,8 центнер, уһалагдадаг талмайн га бүриһөө 12 центнер үбһэ ногоо хуряажа абахаар хараална. Энэ шухала зорилгоёо дүүргэжэ шадаха бүхы арга боломжонууд энэ дэ бии.

Һүүлэй үедэ хура бороонэй элбэгээр ороһон ашаар ногооной ургаса яһала һайн болонхой. Илангаяа Сэлэнгэ, Сухэ мүрэнүүдые зүбшаһан нуга, арал ольторогуудай сабшалангай ногоон һайнаар ургажа байнхай.

Гэбэшье, аймагай олонхи колхозууд үбһэ хуряалгада тон хангалтагүйгөөр бэлэджэ байна. Погранична МТС-эй харьяата Маленковой нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Доржиев, парторганизациинь секретарь нүхэр Юмтаров) үбһэ хуряалгынгаа механизмуудые мүнөө болотор заһажа дүүргээдүй. Мүнөө болотор колхозой кузницын хажууда 3 морин косилка, 2 морин тармуур эбдэрхэй зандаа хэбтэжэ байһаар. Мүн нэгэдэхи, гурбадахи комплексно бригадануудта зэр зэмсэгүүд, гар хажуур, аса, тармуур бэлэдхэгдэжэ дүүргээдүй.

— Үбһэ хуряалгын механизмуудые заһабарилха гэхэдэ, запасной частьнууд дуталдана. Һаяхан «Сельхозснабай» Селендумын складһаа запасной частьнуудые абахыень автомашина эльгээһэмнай хооһоор бусажа ерээ,—гэжэ 2-дохи комплексно бригадын бригадир нүхэр Бодномов гомдоно. «Сельхозснабай» Кяхтын базада запасной частьнууд болон бусад хэрэгсэлнүүд ороидоо үгы юм. Мүн Кяхтын аймпотребсоюз колхозуудые гар хажуур, бүлюу, алха дүшэ болон хомууд тонгог гэхэ мэтэ хэрэгсэлнүүдээр хүсэд ханганагүй. Сельпогой магазинуудаарнье эдэ хэрэгсэлнүүд үсөөн худалдагдадаг. Тус колхозой правлени үбһэ хуряалгые һайн шанартайгаар, богони болзор соо үнгэргэхэ тушаа тодорхой түсэб, график табяагүй байһаар.

Мүн адуу малаар олон Сталинай нэрэмжэтэ колхоз ниитынгээ малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ бүхы арга боломжотой. Тус колхоз нэгэ дондо бүдүүн тэжээл багаар хэһэн дээрэһээ олохон малаа хорогдоо оруулһан байха юм. Зүгөөр колхозой хүтэлбэрилэгшэд үнгэрэгшэ жэлэйнгээ алдуу дутуунуудһаа шүүмжэлэлтэ һургаал гаргаагүй... һайнаар үнгэргэхын тула... абанагүй байна.

— Колхозой правлени бри... гэшүүдэй список, үбһэ хуря... түсэб, зэр зэмсэгүүдые мүн... болотор үгөөгүй,—гэжэ 2-дохи... ряанажалай бригадир бри... нүхэр Н. Н. Эрдынеев хэлэбэ...

Нүхэр Эрдынеевэй хэлэһэн... нүүд тон зүб. Юуб гэхэдэ, энэ... хоз 6 морин тармуурнуудые, ... косилкануудые заһабарилхаһаа... Г. Дон... ээ, ондоо юушье хээгүй. Бригадо... олонхи нудта хүнүүд үгөөгүй, ... мал аса, ... жуур, аса тармуур, зэмсэг тон ... хэ мэтэ шухала хэрэгсэлнүүд ... хой... дажа дүүргээдүй байһаар.

Гадна, аймагай хойшолонгуу... хэдэ хэдэн колхозууд үбһэ хуряалгын... шаһата тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриие... муугаар ябуулагдана. Июлиин ... мэдээгээр Кяхтын аймагай ... зууд набшаһата тэжээл сурха ... түсэбөө ороидоон 2,7 процент ... гээ. Хрущевой, Маленковой ... жэтэ колхозууд түсэбөө арай ... жэ 1,2—1,5 процент дүүргээд ... Мүн силос дараха нүхэн... тана. Дурсагдаһан хоёр колхоз... тус түстэнь 2 мянган тонно сил... баттаха нүхэнүүд хэрэгтэй ... Тэдэ тэдэниие малтажа захал...

Погранична болон Кяхтын ... үүдэй хүтэлбэрилэгшэд (дир... нүүдынь нүхэд Финсев, Ни... харьяата колхозуудайнгаа үбһэ... ряалгада муугаар бэлэдхэжэ ... һанние мэдэжэ байбашье, ям... хэмжээ абанагүй.

Кяхтын аймгүйсэдкомой ... болоһон сесси дээрэ аймагай ... хозуудта үбһэ хуряалгада бэ... дай муугаар ябуулагдажа ... тухай асуудал зүбшэн хэлсэ... юм. Тэрэ сесси дээрэ үбһэ хур... да бэлэдхэлэй хүдэлмэриие т... хэхэ гэһэн шиидхэбэри абтаа... Гэбэшье, сессиин шиидхэбэр... хангалтагүйгөөр бэелүүлэгд...

КПСС-эй Кяхтын аймком ... аймгүйсэдком үбһэ хуряалга... лэдхэлые түргэдхэхэ талаар ... хэмжээ дары абаха зэргэтэй...

Д. Болхоев, манай ко...

Кукурузын ургаса һайнаар харууһална...

ХОРИ. Июнь һарын һүүл багаар ороһон бороонэй һүүлээр колхозуудай полинууд дээрэ таряалан өөдөө үндын голложо захалба. Тиихэдэ кукурузын ногоохон эшэнүүд асатан, һалаатан, шинигэй баян хүрэнэй ашаар өөдөө сорьён ургажа байна. Илангаяа Үдын МТС-эй харьяата колхозуудай полинууд дээрэ кукурузын ногоон квадрадууд жэгдэхэнээр гаража, ряд хоорондын элдүүрилгэ эхилэнхэй. Мүнөө түрүүшын хэдэн үдэрэй турша соо 300 гаран гектарта ряд хоорондын элдүүрилгэ хэгдэбэ.

Энэ хүдэлмэри Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо (түрүүлэгшэнь З. Б. Бальжинимаев) илангаяа һайнаар ябуулагдана. Энэ колхоз 250 гектарта квадратно-гнездовой аргаар, тиихэдэ 40 гектарта үргэн рядтайгаар кукуруза таринхай. Мүнөө ургасынь тон һайн. Эндэ Үдын МТС-эй тракторист Александр Дашиев «Беларусь» трактораар аса һабартай культиваторааар ряд хоорондын элдүүрилгэ һайн шанартайгаар хэхэ зуураа, үдэр бүриингөө нормые 120—160 процент дүүргэнэ. Мүнөө нүхэр Дашиев үсөөхэн үдэр соо 110-аад гектарта хоёр... шэнь элдүүрилгэ хээд ба... Тус колхоздо практикада б... һан Улан-Удын зооветинст... дэй һүүлшын курсын студ... дэй агрономическа факул... Виктор Аносовой хүтэлбэри... ро кукурузын хойноһоо ха... һалга хэгдэжэ байна.

Мүн тиихэдэ энэ колхо... таряанай ургасын хойноһоо... руулһалга һайнаар ябуулаг... нөө 200 гектар шэнииісын т... гай үбһэн сэбэрлэгдээ.

Мүн кукурузын урга... харууһалга «Победа», «... мя», Сталинай нэрэмжэтэ ... хозуудта, Хориин МТ... захалханхай.

Мүнөө зургаадахи таба... лэй түрүүшын жэлдэ ороо... да тэжээлэй үнэтэ культура... лохо кукурузын баян ур... хэ ёһотой байна. Тиимэһээ ... Хориин аймагай колхозни... болон механизаторнууд ... зундаа кукурузынгаа ... ряд хоорондын элдүүрилгэ... 3 дахин хэжэ, хүрыһыень ... ... хэжэ, бургаг үбһэ ...

Ц. Дандаров, манай ... корреспондент...

Хэблэлэй шэнжэлэл

Түрүү малшадай дүй дүршэлые шадамараар харуулна

...риин аймагай колхозууд пар... XX съездын шиидхэбэринүү... үбшэн хэлсэхэдээ ниитынгээ ...жалые хүгжөөхэ талаар ехэ... хэмжээ-ябуулгануудые хараал...ом. Ойрын жэлнүүдтэ аймагай ...озууд хонидой тоое хоёрһоо үлүү ... олошоруулха, хонин бүриһөө ...килограммаар дээшэ нооһо аба... болохо байна. Һү болон мяха ...га нилээд дээшэлхэ юм.

...дөө ажахын наукын туйлалта... болон түрүүшүүлэй дүй дүршэ... малажалда үргэнөөр нэбтэрүү...үйгөөр иимэ ехэ зорилгые бэе...хэнь бэрхэтэй.

...имэһээ «Торейский колхозник» ...аймагай газетэ түрүү малшадай ...ажалай дүршэлые үргэнөөр ...рүүлдэг болоо. Энэнь һай...тай байна.

...лажал эрхилхэ түрүү дүй дүр... дэлгэрүүлхэдээ энэ газетэ ...ондоо арга формо хэрэглэнэ. ...мэриингөө дүй дүршэл тухай ...һэн түрүү малшадай бэшэгүүд, ...д тухай очеркнууд, статья... саг үргэлжэ газетэдэ толилог... байдаг. Һүүлэй үедэ 10 га... түрүү малшадай бэшэгүүд газе... толилогдоо. Жэшээнь, Хруще... нэрэмжэтэ колхозой ахалагша ...шон нүхэр Балданов түл аба... тэдэнээ бултыень бүрин бүтэ... түлжүүлдэг дүй дүршэлөө бэ... Маленковой нэрэмжэтэ кол... түрүүлэгшэ нүхэр Чи...ыреновэй бэшэг уншагша... һонирхуулна. Тэрэ хадаа нии... малда тэжээл ехээр бэлэдхэ... хэмжээнүүдые хараалаад, бэе... байһан тухайгаа хөөрэнэ. ...ты Ильича» колхозой зоотехник ... Овчинникова «Үнеэдһээ һү... ...е нигэжэ дээшэлүүлнэбди» бэшэг газетэдэ толилоо.

...рүүшүүлэй дүй дүршэлые шэн..., нэбтэрүүлэе» гэһэн гар...айгаар аймагай түрүү һаали... Г. Дондуковагай бэшэг толи...оо. Солото һаалишан М. Ламу..., мал адуулагша П. Усов ту... яһала һайн очеркнууд толилог...ой.

...магай хүдөө ажахын олон хү...рилэгшэд энэ жэлдэ Зэдын ай... Боргойн совхоздо, Сэлэнгын ...гай Карл Марксын нэрэмжэтэ ...оздо ошожо ерэһэн юм. Тэдэнэр ... малшадай хүдэлмэритэй та...һан, дүй дүршэлыень халан ...н байна. Аймагай түлөөлэгшэд ...н хонишодто айлшалаад ерээ. ...скурсида ошожо ерэгшэдэй ха... үзэһэн юумые толилхо тушаа ...гай газетэ үнэтэ үүсхэл соонь гаргаһан байна. ... тухай хэдэ хэдэн һо...олтой статьянууд газетэдэ толи...оо. Ториин МТС-эй главна зоо...ик нүхэр З. Рудаковагай бэшэ... иланга яа һонирхолтой, туһатай ...а.

...хэр Рудакова бэшэг соогоо Бор... совхоздо племенной ажалые ... эмхидхэдэг, хонидой отарануудай яажа бүридхэгдэдэг тухай, хонишодой ажалай түлөөһэн тухай, Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо племенной хүдэлмэриин ямараар табигдаһан тухай, мүн солото һаалишан Цырендоржиевагай дүй дүршэл тухай һонирхолтойгоор бэшэнэ. «Аймагай колхозуудта түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлэе» гэһэн гаршагтайгаар хоёр хуудаһан дээрэ, «Бидэнэр Алтайда юу хараабибди» гэһэн һонирхолтой бэшэгүүд толилогдоо. Аймагай газетэ малшадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй ябаса тухай, мүн түрүү хүнүүдэй ажал тухай бэшэдэг, тэдэнэй фото-зурагуудые хододоо хэблэжэ байдаг. Жэшээнь, ганса июнь соо түрүү малшадай 7 фото-зураг газетэдэ хэблэгдээ. Тэдэнэй тоодо һаалишан Ц. Жаргаловагай, В. Вандановагай, М. Лопухинагай, Н. Саликовагай, ахалагша хонишон С. Сансуевай, мал адуулагша П. Усовай фото-зурагууд хэблэгдэһэн байна. Эдэ фото-зурагууд доро малшадай амжалта тухай тобшохоноор бэшэгдэдэг.

«Мүнөөдэр хэн түрүүлжэ ябанаб» гэһэн гаршаг доро Бургалтайн ба Ториин МТС-үүдэй харьяата колхозуудай мүрысөөнэй дүнгүүдые ходо толилжо байдаг. Малай тоое олошоруулха жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ, 100 эхэ малһаа түлэй абтаса, һү һааха жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ, гахай шахаха талаар социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд харуулагдана.

Тус газетэ аймагайнгаа, республикынгаа түрүү малшадай дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэһээ гадна, оронной бусад областьнуудай түрүү малшадай хүдэлмэриин дүй дүршэл үргэнөөр дэлгэрүүлнэ. Жэшээнь, «Хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дүршэлһөө» гэһэн гаршаг доро Свердловско областиин Кировэй нэрэмжэтэ колхозой звеньевой, Социалистическэ Ажалай Герой нүхэр Зуевагай бэшэг толилогдонхой. Нүхэр Зуева хартаабхын үндэр ургаса яажа ургуулдаг тухайгаа бэшэнэ. Мүн бусадшье һонирхолтой статьянууд олон толилогдоо.

Малажалые хүгжөөхэ талаар хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй зүбшэлнүүдые газетэ ходо толилжо байдаг. Бурят-Монголой малажалай туршалгын станци үнеэдһээ һү һаалгые дээшэлүүлхын тулада ямар хэмжээ абаха ёһотойб гэһэн бодото дурадхал газетэдэ хэблэгдэһэн байна. Гадна, үнеэдэй харууһа эдеэлүүлгые һайнаар эмхидхэхэ, малшадай ажалай түлөөһые зүбөөр эмхидхэхэ тухай бодото дуралхалнуудтай бэшэгүүд толилогдоо.

Түрүү малшадай дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ талаар «Торейский колхозник» гэжэ газетын дүршэл ехэ һайшаалтай байна.

МАНАЙ ТУРУУШУУЛ

Залуу һаалишан Евдокия Милохова

★

Комсомолка Евдокия Милохова Хориин аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо һаалишанаар хүдэлжэ захалһаар үнишье болоогүй юм. Гэбэшье, харууһалжа байһан үнеэдээ зүбөөр эдеэлүүлхын, һаахын түлөө эршэмтэйгээр оролдожо нүхэр Милохова ажахын энэ жэлэй үнгэрэгшэ 9 һарын туршада үнеэн бүриһөө 923 литр һү һаагаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Евдокия Милохова.

З. Веснинагай фото.

☆ ☆

Түмэрзамшадай үдэрэй хүндэлэлдэ

Мүрысөөнэй эршэ шангадана

Июлиин 22-то болохоёо байһан түмэрзамшадай һайндэр хүрэтэр тоотойхон үдэр үлэбэ. Түмэр замай Улан-Удын дистанциин хүдэлмэришэд энэ үдэрые ажалай шэнэ амжалтаар угтахын түлөө тэмсэнэ. Дистанциин 7-дохи околодкын коллектив июнь һарынтаа түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ, мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ гаранхай.

Тус коллективэй дунда нүхэр Вишняковай хүтэлбэрилдэг зам харууһалагшадай бригада үндэр бүтээсэтэ ажалаараа шалгарна. Бригадын гэшүүд нүхэр Волтенков, Тетерина, Огнева, Беляев болон бусад замай рельсые наринаар харууһалжа, шпала болон шүрэб бүхэниие шалгажа, муудаһыень тэрэ дарыдань һэлгэн шэнэлдэг байна. Зам харууһалагша нүхэр Соколова өөрынгөө участогто бүришье һайнаар хүдэлмэрилнэ.

— Үнгэрэгшэ июнь һара соо бидэнэр ехэхэн хүдэлмэри хээбди. Түсэбнай горьтойхоноор үлүүлэн дүүргэгдээ. Рельсэ, шпала, стрелкэнүүдые капитальнаар заһабарилха даалгабаряа болзорһоонь холо урид дүүргээбди,—гэжэ замай мастер Михаил Субботин хөөрэнэ.

Эдэ түрүүшүүлэй хүдэлмэридэ станциин хүдэлмэришэд ехэхэн туһаламжа үзүүлээ. Түмэр замаар поезднуудай ябаагүй сагта тэдэндэ хэрэгтэй запасной часть болон шпалануудые саг соонь абаашажа үгэдэг байна. Мүнөө зам харууһалагшадта шэнэ зэр зэмсэгүүд үгтэнхэй. Рельснүүдые тайрадаг, шпалануудые табидаг механизмууд хэрэглэгдэдэг болоо. Эдэ механизмуудай ашаар ажалай бүтээсэ ехээр дээшэлбэ. Околодкын хүдэлмэришэд июль һарынтаа даалгабариие болзорһоонь урид дүүргэн, түмэрзамшадай һайндэрые угтаха гэһэн нэгэн хүсэлэнтэйгөөр ажаллажа байна.

И. Воробьев.

Мысовой станциин түрүүшүүл

Эхэ оронойгмнай арадай ажахыда, мүн ехэ ехэ барилгануудта хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүд имагтал түмэр замаар зөөгдэдэг гээшэ. Ушар иимэһээ түмэр замаймнай ямар ехэ удхашанартай байһаниинь мэдээжэ болоно. Зам харууһалагшад түмэр замые хэзээдэшье гүйсэд бэлэн байлгаха хэрэгтэ ехэхэн үүргэ дүүргэнэ. Мысовая станциин дистанцида ородог хүдэлмэришэд энэ хүндэтэ уялгаяа бэелүүлэн, өөһэдынгөө участогые һайнаар харууһалжа байна.

Тус дистанциин 6-дахи околодкын хүдэлмэришэд март һара соо эгээл гээгдэнги коллективүүдэй нэгэн байһан юм. Мүнөө тэдэнэр гээгдэлээ түргөөр усадхажа, социалистическэ мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ гаранхай. Түрүү хүдэлмэришэд нүхэд Дерябин, Власов, Морданова болон бусад абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Тэдэнэй харууһалжа байдаг участогуудта түмэр зам һайнаар заһабарилагданхай. Һаяхан үнгэргэгдэһэн шалгалта тэдэнэй хүдэлмэридэ дутагдалнуудые олоогүй. Тэрэшэлэн Мысовойн дистанциин бэшэ околодкынхид зунай үедэ түмэр замые заһабарилха даалтабаряа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

В. Иванов.

Мэргэжэлтын зүбшэл

Хээрын ногоогоор силос яажа дарахаб

Колхозуудай, совхозуудай бүхы түрэлэй малые, шубууе тэжээлээр хэрэгтэй соонь хангаха, мүн колхознигуудай хубиин малай эдихэ тэжээл ажалта үдэртэ хубаадаг болохо, колхоз болон совхозуудта тэжээлэй страховой нөөсэ бии болгохо гэжэ КПСС-эй XX съезд зааһан байна.

Республикымнай тэжээлэй баланс дотор силос жэл ерэхэ тудам улам ехэ һуури эзэлнэ.

Силосгүйсөөр үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлэн һаадаг болохо аргагүй. Үнеэдэй һү оролгодо силос ямар ашагтайб гэжэ Зэдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой нёдондоной жэшээ дээрэһээ харая. 1955 ондо тус колхоз урда жэлэйхидэ орходоо 3 дахин ехэ силос бэлдэһэн байгаа. Дүрбэдэхи кварталда үнеэдтээ силос үгэжэ захалһаниинь, 3 һарын туршада үнеэн бүриһөө 248 литр һүн һаагдаа һэн. 1954 оной энэ үе соо үнеэн бүриһөө оройдоо 88 литр һүн һаагдаһан байгаа.

Силос үнеэдтэ ехэ шэмэтэй байхаһаа гадна, залуу үхэртэ эдюулбэл бүри һайн байдаг. Силос эдиһэн залуу малай тамир тэнхээнь һайн, томо болосонь түргэн юм. Хонин силос эдихэдээ ноoһо һайтай болоно, мүн гахай, тэжээмэл шубууд нарайбтар ногоогоор дараһан силостэ ехэ дуратай байдаг.

Зүгөөр бүхы түрэлэй малай, шубуудай силос эдидэгшье һаань, манай эндэ энэ тэжээл үшөө багаар бэлэдхэгдэнэ гээшэ.

Силосэй хэмжээе тодорхойлходоо, үнеэдтэ тэрэниие ганса үбэл бэшэ, харин орой болотор, апрель, май хүрэтэр эдюулхэ ёһотойгоо хараада абаха шухала. Юуб гэхэдэ, хабар эртүүр адуулагдаһан үнеэд бэлшээриин ногооной мууһаа боложо, һүеэ татадаг ха юм.

Силос болгон дараха гол шухала ургасамнай кукуруза болоно. Гэбэшье, хээрын ногоо тоонгүй байжа болохогүй. Нёдондо зарим колхозуудта силоснэ барилгануудай ехэнхинь хооһон зандаа үлөө һэн. Яахадаа тиигээб гэхэдэ, кукурузада найдаад, хээрын ногоо даралгые тоохогүй ябадал гараһан байгаа.

Манай эндэ августын хуушаар кукурузые силос болгон даража захалхада таарамжатай. Тиин тэрэ саг болотор үбһэ хуряалгатай хамта хээрын ногоо шадаал һаа ехээр даража абаха хэрэгтэй. Хоротой ногооноһоо бэшэ ямаршье ургаса зүбөөр дарахада яһала һайн шанартай силос болодог байна. Нуурай эрье шадар ургадаг ожорһо болон бусад ургамалнуудые зунай эхин багта дарахада эрхим силос болодог. Гадна, ойн соорхойн һобхон ногоогоор, бууса шадарай халаахайгаар силос хэхэдэ һайн байдаг.

Ногоо силос болгон даралгын удха ушарынь юуб гэхэдэ, хээрын ногооной тэжээлтэ бодосуулынь, шэмэ шүүһэниинь эһээгдэжэ амта ородог, тиигэжэ үбэл болотор гэхэ гү, али удаан сат соо амта, шэмэнь буураагүй байдаг юм.

Эрхим шанартай силос дарахын тулада юу хэхэ хэрэгтэйб?

Сабшажа, хэршэһэнэйнгээ һүүлээр ногоогоо тэрэ дары цементлэгдэһэн гү, али ханалагдаһан нүхэнүүдтэ хээд, һайса нягталжа дараһанайнгаа удаа тон бүтүүгээр бүглэхэ шухала. Хэдэн үдэрэй туршада удааржа, мүн мууса нягталжа дараһан ногоон һүүлдэнь үжэдэг юм. Гадна, люцернэ, лебеда, халаахайе нугын нарай ногоонтой, ожорһонтой холижо дарахада амтаниинь, үнэрынь һайн байдаг. Намар тээшэ болоходо мууса силослэгдэдэг ногооe кукурузатай холижо дарахада бүри һайн.

Силослэгдэхэ ногоое 65—75 процент шиигтэй байхадань дарахада таарамжатай. Гэбэшье, энээнһээ үлүү шиигтэй ногоондо мэхиинэ, хэршэгдэһэн солоомо нэмэхэдэ силосэй шанар һайжардаг.

Силосэй нүхые бүтүүгээр бүглэхэ хэрэгтэй. Һайса нягтаруулжа дараһан силосээ 10—12 сантиметр зузаанаар адхаһан шара шабараар түрүүн хушадаг. Шара шабар дээрээ 25—30 сантиметр шорой адхаха шухала. Тиигээд нүхэн дээрээ бухал солоомо обоолоод орхихо хэрэгтэй.

Хэды тонно силос дараһанаа нягтаар тооложо абахын тулада силоснэ бүхы барилгануудаа номерлоод, тус тус нүхэнүүдэй багтаамжыень хэмжэхэ хэрэгтэй. Тиихэдэ нүхэнэй гүнзэгые, үргэниие, утые хэмжээд, гараһан гурбан тооень арбидхахада, багтаасань эли болохо. Түхэреэн амһартай нүхэнүүдэй, набтар башнинуудай амһарай гү, али оёорой диаметрые хэмжээд, гараһан тооень хоёроор хубаагаад, тэрэ тооe өөртэнь арьбадхаха, тиигээд үндэрэйнь, мүн 3,14 гэһэн тусхай тоогоор арьбадхаха. Жэшээлхэдэ, нүхэнэй амһарынь 3 метр, гүнзэгынь 3,5 метр байхадань, багтаасань иимэ байха:

$$3:2=1{,}5 \text{ м (радиус)}$$

$$1{,}5\times1{,}5\times3{,}5\times3{,}14=2{,}46 \text{ кубометр.}$$

Дарагдаһан ногооной һайса һуугаад байхада хэмжэхэ шухала. Тиихэдэ силослэгдэһэн 1 кубометр хээрын ногооe дарамсаараа шэгнэхэдэ 350—400 килограмм, һайса нягтараад байхадаа 500—550 килограмм татаха ёһотой.

Республикын түрүү колхозууд хээрын ногоогоор силос даража захалаа. Орой болоходо хээрын зарим ногоонуудай муудашадаг дээрэһээ силос даралгые эртээнһээ дүүргэхэ шухала.

В. Дерюгина, агроном.

Корреспондентын блокнодһоо

Залуу мэргэжэлтэд—колхозой гэшүүд

...ёр жэл болоод, тэдэнэр дахи...уулзаа һэн. Энэнь үнгэрэгшэ ...оной алтанхан намарай үе бэ... Ирина басаганай Улан-Удын ...ө ажахын техникум дүүргээд, ...ехник мэргэжэлтэй боложо, ...энэй машинно-тракторна стан... хүдэлхэеэ ерэхэдэнь, агроном ...эжэлтэй Нина гэжэ хани баса...ань энэ МТС-тэ участково агро...оор хоёрдохи жэлээ хүдэлмэ...э байба. Нина хоёр жэл урид ...икум дүүргэжэ гараһан байгаа. ...оздо орохыень хүдөө ажа... мэргэжэлтэдые уряалһан пар... уряагаар Нина Васильев... «Красный пахарь» колхозой ...үн боложо ороод байба. ...а МТС-тэ ерэн сасуу хани ба...айнгаа жэшээгээр колхозни...ай хамтын суглаанда мэдүүлгэ ...һан байна. Колхознигууд тэрэ... аргагүй дуратайгаар артелиин... гэшүүн болгожо абаа. Артельнэ ...ыгаа саашань хүгжөөхэ хэрэг... залуу мэргэжэлтэд ехэ туһа нэ...тэй байха гэжэ тэдэнэр найда... байгаа бшуу.

...һаяхан өөһэдын агрономтой ...о һэмди. Мүнөө үшөө зоотех...эй болобобди. Иигээд байхадаа ...оратор лэ хэрэгтэй болоод бай... гэжэ энэ артелиинхид баяртай... хөөрэлдөө бэлэй. Теэд удангүй ...эй хүсэдэг мелиораторшье бии ...дхёо һэн. Кяхтын хүдөө ажа... техникум дүүргэһэн Зоя Лиха... энэ колхоздо эльгээгдэжэ, мүн ...ртелиин гэшүүн болохые хүсэ... байха юм. Тэрэнэй хүсэлэнгые ...озннгууд дары дүүргэһэн байжалыемнай хүтэлбэрилхэ зоотехниктэй, уһа намагыемнай хатааха мелиоратортай болобобди. Иигээд лэ научна ёһоной хүтэлбэрилгэ доро одоошье хамсыгаа шамажа ажаллахал хэрэг үлэбэ ха,—гэжэ артелиинхид эсэстээ хөөрэлдөө бэлэй. Гэбэшье, байд гээд, нэгэ мэдэн гэхэдэнь, мэргэжэлтэд үшөө тиимэшье хүсэд болоогүй хэбэртэй байба. Байн байтараа «үшөө ветеринарна врач гү али ветеринарна фельдшер гэһэн мэргэжэл бии бшуу. Тэдэнэй нэгые алеэгты наашань гэхээр болоод байна бэшэ гүбди?» гэжэ хэн бэ даа нэгэ колхозник һануулаадхёо.

Эндэхи колхознигуудай ажахыгаа наукын заабариин ёһоор, культурнаар эрхилхэ, мүнөөнэй, зургаадахи табанжэлэй эрилтын ёһоор саашадань эрид шууд хүгжөөхэ хүсэл эрмэлзэлгэтэй болоһониинь энэ жэшээ дээрэһээ элеэр харагдана ха юм.

Зай, тиигээд лэ техникумэй гэрһээ һаяхан гаража ерэһэн энэ гурбан залуу мэргэжэлтэдэй тэндэ олоһон эрдэм һургаалаа бодото ажал дээрэ, колхозой таряалан, малажал ба сабшалан дээрэ одоошье хэрэглэхэ үень болоо һэн. Теэд колхоздонь хэгдээгүй ажал хүдэлмэри, шиидхэгдээгүй асуудал захагүй олон байгаа бшуу. Тэдэнэр бэрхэшээлнүүдһээ айнгүйгөөр, эдэбхитэйгээр ажаллажа оробо.

Агроном Нина Васильевна Богданова хабарай тарилгада үрэһэ хүрэнгэ һайнаар бэлэдхүүлхэ гэжэ бүхэли үбэлдөө оролдоо. Нёдондо колхозынь оройдоо 65 гектар шэнэ культура—кукуруза таряад, га бүриһөөнь 64 центнер набша эшэ абажа, малдаа силос болгоһон байгаа. Энэ шэнэ культура тушаа Нина Васильевна иигэжэ хөөрэбэ:

— Түрүүшын жэлдэ энэ шэнэ культурада найдабари багатайгаар хандагдаа гээшэ һэн. Энэмнай манай түрүүшын алдуу болоһон юм. Теэдшье нёдондо кукурузын ряд хоорондын элдүүрилгэ хэхэ машинашье байгаагүй даа. Энэ культурые гараараа элдүүрилхэдэ ямар ехэ ажал тараха байһыень та тухайлна бэзэт. Имагтал ряд хоорондынь газарые утааша хүндэлөөшэнь элдүүрилхэ машинатайл һаа, элбэг ургаса абажа болохо юм. Теэд мүнөө жэлдэ иимэ машинатай болообди. Маанад нёдондонойнгоо алдууе заһажа, кукурузые урда жэлэйхиһээ хоёр дахин ехээр таряабди. Нёдондо кукуруза багаар тарижа, бага ургаса хуряаһаншье һаа, манай эндэхид тэрэнэй амтынь яһала абаадхиһан байгаа. Мүнөө 115 га кукурузаяа аргагүй бөөмэйлэн ургуулжа байнабди. Эшынь гараадүй байхада борнойлжо, газарынь зөөлэрүүлжэ үгөө һэмди. Эшынь гарахада «КНР-42» гэжэ навесной культиватораар газарыень хоёр тээшэнь элдүүрилжэ дүүргээбди. Прицепщиггүйгөөр ажалладаг трактористнууд А. И. Сороковиков, Ф. Эпов, Ю. Дёмин гэгшэд энэ хүдэлмэриие 2—3 үдэр соо хээ. Иигээд кукурузадаа шубуунай аргалаар нэмэлтэ тэжээл оруулха гэжэ байнабди. Мүнөө кукурузамнай яһала үндэр боложо байнхай...

Мүнөө Нина Васильевна ехэ сүлөө забдагүйгөөр ажаллана. Ногоорон ургашаһан кукурузын, буржылдан гарашаһан хартаабхын ряд хоорондын элдүүрилгэ хэжэ байһан механизаторнуудта, булшан шэрбэмэ боложо долгилоһон таряалангай буртаг үбһэ түүжэ ябаһан колхознигууд ба һурагшадта агрономой заабари зүбшэл үгэжэ ябахань харагдана. Энэ үедэ хараа һаатнай тэрэнэй сэбэр шарай тон томоотой, шэрүүншэгшье гэхээр болонхой үзэгдэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зоотехник И. К. Игумнова.

Ажалаа дүүргэн сасуу Нина Васильевна самхаадтаа һуужа, МТС-тэ байдаг гэр тээшээ гүйлгэдэг юм. Энэмнай хорин гурба наһатайдаа залуу эхэ болонхой бшуу. Гэртэнь түрүүшынь басаган, таба һаратай Танихан, хани нүхэр Лев Николаевич Беловынь хүлеэжэ байна ха юм. Нүхэрынь мүн лэ Улан-Удын техникум дүүргэжэ. механик болоод, мүнөө МТМ-е даагшаар хүдэлнэ. Лев Николаевичынь 1180 түхэриг салин абадаг, Нина Васильевна өөрөө 495 түхэриг мүнгэ аад, үшөө 60 ажалта үдэр абадаг. Ажалта үдэр бүхэндэ энэ, колхозой 3,5—4,5 килограмм таряа, гурбан түхэригһөө дээшэ мүнгэ жэл бүри хубаадагаарнь бодоходо, залуу мэргэжэлгын гэр бүлэ баян дэлгэрээр ажаһууна...

Колхозой конторын агро-зоотехническэ кабинет соо нэгэтэ һонин хөөрэлдөөн болоо һэн. Энэ хадаа колхозой нүгөөдэ мэргэжэлтэ, зоотехник Ирина Константиновна Игумновагай ажал ба ажабайдалда хабаатай хөөрэлдөөн байгаа.

—Үй, юун гэрлэлгэ, хадамда гаралга тухай хэлээ гээшэбта? Мүнөөгүүр энээн тушаа бодоһонойшье хэрэггүй,—гэжэ Ирина басаган нэгэ бага убайгүйшэг асуудалда бишыха хэмшээрхэһэн янзатайгаар, улагад гэжэ харюусаба.—Би оройдоо хоритойб, оройдоо нёдондо техникум дүүргэжэ мэргэжэлтэй болооб. Яараһанай хэрэггүй хаям даа. Нэгэ хэды жэл хүдэлжэ, дүршэл шадабаритай болоһон хойнос өөрынгөө хубиин байдал тухай бодохомнай яашахань һэм...

Столойнгоо саана юумэ бэшэжэ һууһан Нина энэ хөөрэлдөө шагнажа, дороо бүтүүхэн энеэбхилэд гэжэ һуутараа толгойгоо үргэжэ, хани басагаяа гасаалан дуугарба:

—Ира, яагаа һэөл зохидоор худалаар хөөрэнэш даа. Аргагүй зохидоор тааруулналши. Халамда гараха боложо байнхай хамнайш.

—Нина! Юу хэлэнэ гээшэбши? Угайдхадаа холоһоо ерэһэн хүнэй байхада,—гэжэ Иринань ухаа алдашаба.

—Та бү үнэншөөрэйгты.—гэжэ Нинань хүхин, нүгөөдэеэ улам гааруулна.—Һара болоод ерээ һаатнай, үни хадамда гаршаһан байха даа...

Иигэжэ энеэлдэжэ хүхиһэнэй һүүлээр Иринын ажал хүдэлмэри тухай хөөрэлдэбэбди.

—Нинада орходоо намда бэрхэшээлнүүд һураггүй ехээр дайралдана гэжэ һанагшаб. Жэшээнь, абаад үзыт даа. Хонидоо бултынь үбэл, эртэ хабартаа түрүүлхэ гэхэдэ дулаан байра дутаха байна. Үнгэрэгшэ үбэлдөө оройдоол зарим хонидоо эртэ түрүүлээ һэмди. Манай таряа талхан, овощь хартаабхашье һайнаар ургадаг. Нёдондо бүхы талмай дээрэһээ дунда зэргэр га бүриин 12,6 центнер таряа хуряажа абаабди. Хамтадаа нилээд ехэ ороoһо таряан абтаһан, ажалта үдэртэ нилээд ехээр хубаагдаһан байна. Теэд ганса тэрэ жэлдэ иимэ ургаса абтаа бэшэ хаям даа, жэл бүри шахуу иимэ һайн ургаса абтадаг. Хилээмэ, хартаабхаар колхознигууд яһала элбэг гээшэ. Зүгөөр сэхынь хэлэхэ болоо һаа, малнай мүртэй һайн байрагүй бшуу даа. Илангаяа хониднай байраар ехэ дутуу. Мүнөө оройдоо мэдэхэеэ болёод байнаб, ерэхэ үбэлэйнгөө түл хайшан гээд абаха зонбибди. Баһа дахин орой түрүүлхэ ёһотой болгошо аа гүбди. Шэнэ арга хэрэглэхэ гэхэдэшни, заримдаа нэгэ юумэ һаалта хээд лэ байха юумэл...

(*Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта*)

Эб найрамдал хамгаалха Советскэ комитедэй

МЭДУУЛГЭ

Бүхы түрэлэй ядерна зэбсэгэй туршалгые, туршан шэнжэлхэ тэһэрэлгэнүүдые болюулха тухай хэлсээ хойшолуулашагүй түргэнөөр баталха тухай Америкын Холбоото Штадуудай, Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай, Великобританиин правительствонуудта эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Бюрогой эльгээһэн бэшэгые эб найрамдал хамгаалха Советскэ комитет дэмжэнэ.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй энэ хандалга хадаа советскэ арадай, мүн тэрэшэлэн бүхы дэлхэйн арадуудай эб найрамдалда дуратай һанал бодолтойнь зохилдоно.

Атомна болон водородно зэбсэгэй али бүхы туршалгануудые зогсоохо тухай уласхоорондын зохихо хэлсээ баталалгые тон богони болзор соо туйлаха тушаа Советскэ правительство саашадаа шухала хэмжээ абаха байха гэжэ батаар этигэжэ байһанаа эб найрамдал хамгаалха Советскэ комитет мэдүүлнэ.

ЭБ НАЙРАМДАЛ ХАМГААЛХА СОВЕТСКЭ КОМИТЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ

Н. Тихонов, А. Корнейчук, И. Эренбург, А. Сурков, А. Несмеянов, Н. Попова, З. Лебедева, М. Котов, И. Глущенко, В. Блаженов, С. Романовский, М. Нестеров.

Румынска Арадай Республика зэбсэгтэ хүсэнүүдээ дахяад хороохонь

БУХАРЕСТ, июлиин 12. (ТАСС). Мүнөөдэр газетэнүүд мэдээсэл толилбо. Тэрээн доторнь иигэжэ хэлэгдэнэ:

Уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха талаар туйлагдаһан үрэ дүнгүүдые хараадаа абан, Румынска Арадай Республикын Министрнүүдэй Совет эб найрамдалай политика эрхилжэ байдаг туладаа 1956 оной сентябриин 1 хүрэтэр РНР-эй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тоое үшөө 20 мянган хүнөөр хороохо гэжэ шиидэбэ. Энэ хороолгоор сүлөөлэгдэһэн хүнүүд арадай ажахын үйлэдбэриин участогуудта эльгээгдэхэ байна. Сүлөөлэгдэһэн мүнгэн фонднууд ба материальна зөөри хадаа арадай ажахые хүгжөөлгэдэ ба социально-культурна бусад хэрэглэмжэнүүдтэ зорюулагдаха байна.

Индиин компартиин ЦК-гэй пленум

ДЕЛИ, июлиин 12. (ТАСС). «Индиан экспресс» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Индиин коммунистическэ партиин ЦК-гэй пленум боложо, ганса нэгэн хүндэ шүтэлтые шүүмжэлһэн асуудалаар Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин хараа бодолые һайшааһан шиидхэбэриие баталан абаба.

Албаниин арадай армиин байгуулагдаһаар 13 жэлэй ой

ТИРАНА, июлиин 11. (ТАСС). Албанска телеграфна агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Албаниин Арадай Республикын арадай армиин байгуулагдаһаар 13 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан үсэгэлдэр Тиранада болобо. Энэ суглаае Арадай оборонын министерство ба демократическа фронт эмхидхэһэн байна.

Парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэд, Арадай суглаанай Президиумэй гэшүүд, арадай армиин генералнууд, ниитын организацинуудай түлөөлэгшэд болон бусад хүнүүд баярай энэ суглаанда хабаадаа.

Суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн генерал-майор Ариф Хаско эхэ ороноо сүлөөлхын түлөө тэмсэлдэ албанска арадай армиин байгуулһан алдарта габьяа тухай албанска арадай амгалан ажалые энэ армиин сахижа байһан тухай хэлээ.

СССР ошохоор индийскэ түрүүшын пароход гараба

ДЕЛИ, июлиин 11. (ТАСС). «Хиндустан Таймс» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, суднаар ябалга тухай советско-индийскэ хэлсээнэй ёһоор, Советскэ Союзай портнуудта ошохоор индийскэ түрүүшын судна —«Бхарат Рани» гэжэ пароход Рисакханатнам портһоо гараба.

Энэ пароход түмэрэй руда Советскэ Союзда асарха юм.

ДРВ-гэй президент Хо Ши Минэй үгэһэн харюу

ХАНОЙ, июлиин 12. (ТАСС). Вьетнамска информационно агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, ДРВ-гэй президент Хо Ши Мин Вьетнамда бүгэдэниитын һунгуули үнгэргэхэ тухай асуудалаар Юнайтед Пресс гэжэ американска агентствын түлөөлэгшэ Хансенда харюу үгэбэ. Корреспондентын асуудалда харюусаха зуураа, президент болбол орониие нэгэдүүлхэ зорилгоор Вьетнамда бүгэдэниитын сүлөөтэ һунгуули үнгэргэлгэ хадаа бүхы вьетнамска арадай гол шухала хүсэлынь болоно гэжэ мэдүүлбэ. Вьетнамай Демократическа Республика хадаа арадай хүсэлтэй зохилдуулан имагтал тиимэ һунгуули эмхидхэхын түлөө тэмсэнэ, ороной хойто зүгтэ тиимэ һунгуулиин гүйсэд сүлөөтэйгөөр үнгэргэгдэхэ ябадалые хангаха байна гэжэ Хо Ши Мин онсолон тэмдэглэбэ. Женевскэ хэлсээнэй ёһоор үнгэргэгдэхэ ёһотой һунгуулиин энэ оной июльдэ Вьетнамда үнгэргэгдөөгүйшье һаань, вьетнамска арад тэрээниие үнгэргэхын тулада бүри ехээр оролдохо байна. Юуб гэхэдэ, Вьетнам хадаа Хойноһоо урда захадаа хүрэтэрөө нэгэн юм, тэрэ хадаа ондо ондоо хоёр орон болгогдон хубаагдаха зэргэгүй гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Японо-вьетнамска худалдаа наймаае хүгжөөхэ арга боломжо тухай, французска капитало-зөөри тушаа ДРВ-гэй правительствын политика тухай асуудалнуудта харюусаха зуураа, эдэ оронуудтай Вьетнамай Демократическа Республикын харилсаанаинь бүрин гүйсэд тэгшэ эрхэтэй байлгын ба али алинайнгаа ашагые харалсалгын үндэһэ һуури дээрэ байгуулагдаха ёһотой гэжэ президент тэмдэглэбэ.

Уласхоорондын мүнөөнэй оршон байдал тухай хэлэхэ зуураа, президент Хо Ши Мин болбол зарим гүрэнүүдэй ябуулжа байһан «хүсэ баримталалгын», яаралтайгаар зэбсэгжэлгын политика хадаа бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал туйлаха зам дээрэхи эгээн гол һаад түбэгынь болоод байна гэжэ мэдүүлбэ.

ДРВ-гэй Национальна суглаанай саг үргэлжын комитет Вьетнамай арадта хандаба

ХАНОЙ, июлиин 12. (ТАСС). Вьетнамска информационно агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Вьетнамай Демократическа Республикын Национальна суглаанай саг үргэлжын комитет ороной национальна нэгэдэлэй түлөө тэмсэхыень уряалан, вьетнамска арадта хандаба. Вьетнамай арад бүхы талаараа — хэлэнэйнгээ, газар дайдынгаа, экономическа ба культурна ажабайдалайнгаа талаар нэгэн ниитэ юм гэжэ хандалга дотор хэлэгдэнэ. Женевскэ зүблөөндэ хабаадагшад Вьетнам бэеэ даанхай ба территориальна талаараа нэгэн байха ёһотой гэжэ мэдэрээд, орониие нэгэдүүлхэ зорилгоор 1956 оной июльдэ бүгэдэниитын һунгуули үнгэргэгдэхэ зэргэтэй гэжэ тодорхойлһон байна. ДРВ-гэй правительство ба арад Женевскэ хэлсээе нарин нягтаар бэелүүлнэ. Гэбэшье, урда-вьетнамска засагаархид американска империалистнуудта дэмжэгдэн, консультативна конференци үнгэргэлтэһөө зорюута арсана, бүгэдэниитын һунгуули үнгэргэхэгүй гэжэ, Женевскэ хэлсээе бэелүүлхэгүй гэжэ Урда-Вьетнамые США-гэй сэрэгэй база болгохо гэжэ оролдоно. ДРВ-гэй Национальна суглаан эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө, Женевскэ хэлсээнэй үндэһэ һуури дээрэ национальна нэгэдэлые туйлахын түлөө бүхы хүсэеэ нэгэдүүлээд, эсэшэгүйгөөр тэмсэхыень Хойто ба Урда зүгэй бүхы арадые уряална.

Индонезиин коммунистическэ партиин генеральна секретарь Айдит үгэ хэлэбэ

ДЖАКАРТА, июлиин 12. (ТАСС). «Хариан Ракьят» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Индонезиин коммунистическэ партиин генеральна секретарь Айдит июлиин 8-да Бандунгда болоһон митинг дээрэ ороной дотоодын байдал тухай элидхэл хэбэ. Индонезийскэ арадай үгырэл ядаралай түлөө гол гэмтэдынь хадаа Индонезиин баялигые дээрэмдэжэ байдаг гадаадын империалистнууд болоно гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Тиимэһээ бүхы түрүү хүсэнүүдые бэхижүүлхэ, национальна буржуазиие оруулалсан, бүхы дунда шатын бүлэгэйхидтэй нэгэдээд, хархис хүсэнүүдтэ эсэргүүсэн тэмсэхэ гээшэ КПИ-гэй политическэ хараа шугамынь болоно гэжэ тэрэ хэлэбэ. Империализмда эсэргүү һанал бодолтой газарай эзэдтэй бидэнэр харилсан ажаллажа шадаха байнабди. Гэбэшье, тиихэтээ хамта таряашадай дарлагдахагүйн тулада газарай түлөө арендна түлбэриие хороохыень бидэнэр эринэбди гэжэ саашань Айдит хэлэбэ.

Мүнөөнэй правительствода коммунистическэ партиин ямараар хандадаг тухай хэлэхэ зуураа, Айдит болбол Индонезийскэ обществын бүхы ангинуудай, тэрэ тоодо хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэдые оруулһан национальна коалиционно правительство байгуулхые КПИ эринэ гэжэ Айдит хэлэбэ.

Голландско-индонезийскэ конференциин хэлсээе болюулха тушаа асуудал тухай хэлэхэ зуураа, тэрэ хэлсээе болюулга хадаа бодото дээрэ бэелүүлэгдэжэ, голландска бүхы томо капиталистнууд Индонезиһээ түбхын түрүүндэ намнагдаха ёһотой гэжэ Айдит мэдүүлбэ.

~ *Бүхэсоюзна эстафет[...]*

Июлиин 12-то Заудинск станциин ажалшад Владивосток—Москва гэһэн маршруудаар «Всесоюзная звезда» эстафетэдэ хабаадагшадые халуун баяртайгаар угтаһан байна. Энэ эстафедые Заиграйн аймагай мотоциклистнүүд Читын областиин спортсменүүдһээ Кижа станци дээрэ дамжуулан абаад, Заудинск хүрэтэр ерээ. Тэдэнэр эстафетээ «Пищевик» гэжэ стадион дээрэ городой спортивна һайн дуранай обществонуудай түлөөлэгшэд-велосипедистнүүдтэ дамжуулан үгэбэ.

Заудинск станциһаа Үдын хүүргэ хүрэтэрхи 8 километрын урилдаанда «Колхозник» гэжэ һайндуранай спортивна обществын велосипедист Владимир Жамбалов, Иволгын аймагай «Коминтерн» колхозой түлөөлэгшэ Цырен Очиров түрүүлжэ ерэһэн байна.

Мүн Үдын хүүргэһээ энэ эстафетые хүнгэн атлетигүүд дамжуулаа. Тэдэнэр хоёр километр соо ябажа Соведүүдэй талмай ерэбэ.

Үсэгэлдэр ДОСААФ-эй республиканска комитедэй мотоциклистнар энэ эстафетые саашадань, Посольск станци хүрэтэр дамжуулба. Эндэһээ Бабушкин городой спортсменүүд энэ эстафетые Иркутска облас-

тиин спортсменүүдтэ д[...] лан үгэхэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус [...] тэдэ хабаадагшад: 1[...] циклистнар О. Бадмаев,[...] хомов, В. Холмогоров [...] «Пищевик» стадион [...]

2. Велосипедистнара[...] даанда илагша «Кол[...] спортобществын түлө[...] нэр Ц. Очиров, В. Жа[...] гэгшэд.

3. ДОСААФ-эй автомо[...] бай мотоциклистнар П.[...] шиков, В. Вокарин, В. [...] В. Меранкульев, Н. [...] гэгшэд стартын урда тэ[...]

Г. Ни[...]
А. Мантаевай [...]

Залуу мэргэжэлтэд—колхозой гэшүүд

(Үргэлжэлэл)

Ирина ехээр һанаа алдаад, бодолгото болон һууна. Малай байрын асуудал тэрэнэй зүрхые нилээд шэмхэдэг болоһон хэбэртэй. Теэд тиигэншьегүй яахань һэм.

Дуугай шагнажа һууһан агроном Нина хани басаган тээшээ гайханхгяар хараба.

—Шимни иихэдээ ажалаараа урмаа таһаржа, сүхэрхэдөө ороод байна бэшэ бээзш? Гайханаб. Залуу мэргэжэлтэ, комсомолка иимэ сошордолдо орохо ёһогүй. Тиимэ бээзэ? Мүнөөнһөө иигээ һаа, бидэнэр тиимэшье холо ошохогүйбди,—гэжэ Нинань гурба эгэшэ хадаа юумэ мэдэхэ хүн шэнгеэр заабаришалан һагад дуугарба.

—Ээ, хэлэхэдэ хуу бэлэн хаям даа. Колхознай ороохо таряа яһала ургуулдаг яһала баян лэ. Теэд малдаа юундэ һайн байра байдал түхеэрнэгүй гээшэбибди? Түрүүлэгшэһээ абаад, юрын колхозник хүрэтэрөө холые бодожо, табанжэлэй саагуур хаража ажаллаха ёһотой бэшэ юм гү—гэжэ Ирина хэлэнэ.

—Энэ хэлээшэшни зүб. Холые хаража хүдэлхэ ёһотойбди. Теэд энэмнай саг зуурын бэрхэшээл хаям даа...

—Түрүүлэгшэ баһа тиигэжэ хэлэгшэ даа. Хаанаһаа иимэ гоёор хөөрэлдэжэ һураһан зомта,—гэжэ Ирина дураа гутаһан янзатай нюдөө гилэлзүүлэн, Нина тээшээ сухалтайгаар хараба.

—Зай, Ира, бү бусалал даа. Үнеэдэй типовой шэнэ байра баригдажа байна ха юм. Тэрэнээ дүүргэмсээрээ хонидой байра барина бээзэ...

—Хэды болотор хүлеэхэбибди? Эрьелдээгүй байтарнай үбэл болохол. Үгы даа, барилгые үргэнөөр, олон газарта, нэгэ доро хээгүй һаа, бүхы малаа бүри һаяар байратай болгожо шадахагүйбди. Арга боломжо, хүн зон бии ха юм. Энээн тушаа түрүүлэгшэтэй һайсахан лэ хөөрэлдэхэ болоо ха,—гээд, Иринын нюур шарайнь эрид шиидэнги зоригтой болоодхибо.

—Хөөрэлдэ, хөөрэлдэ. Миин лэ дуугай ябаа һаамнай, байһан юумэ нээрээшье байра дээрээ байжал байха. Бидэнэр, мэргэжэлтэд, хээрын шулуу хүдэлгэхэ, хэбтэһэн хони бодхоохо уялгатайбди,—гэжэ Нинань хэлэжэ, тэдэнэр одоошье үгээ ойлголсобо хэбэртэй.

— Ши юумын хажуу тээ байхаб гэжэ бү һана. Хамһалсаха ёһотойш. Бидэнэр, мэргэжэлтэдэй гурбуулан үгэсэжэ, шанга эрилтэ хэдэг байгаа һаа, ямаршье түрүүлэгшэ гэдэргээ сухариха бэшэ гү?...

Залуу мэргэжэлтэ, зоотехник басаган Ирина энэ колхоздо үнэхөөрөөшье нилээд ехэ бэрхэшээлнүүдтэй ушараа. Ниитын малай дулаан, һайн байраар, үбһэ тэжээлээр дутадаг ябадал эгээн ехэ бэрхэшээлынь болоно. Ирина Константиновна иимэ байдалтай эбсэжэ һуухагүй гэжэ шиидэһэн хэбэртэй. Малдаа байрануудые олоор бариха тухай асуудал колхозой правлениин ба тэрэнэй түрүүлэгшэ Андрей Иванович Байбородинай урда, колхозой партийна организациин урда табиха байһандань батаар этигэгдэжэ байгаа һэн. Энэ басагамнай дутуу дунд[а]нуудта дарагдашоод, миин хараад лэ һуухаар зантай бэшэл ха.

«Красный пахарь» колхоз хони хайшалалгаяа үшөө июниин шэнээр, хэдыхэн үдэрэй турша соо дүүргэжэ, хори гаран центнер нооһо гүрэндөө саг соонь тушаагаа. Мүн һү һаалга, тушаалгаяа һайнаар ябуулжа байна. Һү һаалгаар аймаг соогоо хоёрдохи һуури эзэлэнхэй. Гүрэндэ һү уялгата ёһоор тушааха түсэбөө үшөө үбэл байхада дүүргээ һэн. Мүнөө гүрэндэ 22200 литр һү худалдажа, түсэбөө дүүргээд, түсэбһөө гадуур худалдажа байнхай. Гахай шахалга эмхидхэгдэдэг болоһон байна. Жэлэй эхинһээ хойшо 35 гахай шахагдажа, гүрэндэ тушаагдаа. Үхэр холын бэлшээридэ абаашагдажа, бэлшээн таргалуулагдадаг болонхой.

— Сарьдаг ууланууд саана, Үргэдэй, Ирчир гэжэ бэлшээриин газарта 270 залуу үхэр абаашагдажа, бэлшээн таргалуулагдажа байна,—гэжэ зоотехник хөөрэнэ.—Энэмнай имагтал хазаар морёор саһан оройтой орьёл үндэр хада уулые дабажа, дүрбэн үдэр ябажа ошодог ехэ холо газар юм. Дүй дүршэл ехэтэй үнинэй адуулгашан Даниил Удэнович Дармаев түрүүтэйгээр табан эрхим адуулгашад мүнөө тэндэ ошонхой. Тэндэхи ой тайгын дундуурхи соорхойнуудай шэмэтэй ногоондо мал түргэнөөр таргалдаг...

—Тэндээ үбэл болотор байдаг юм гү?

— Үгы ааб даа. Юу хэлэнэ гээшэбта. Тэндэ аргагүй хүйтэн болодог, саһан ехээр ородог. Тиигээд үшөө саһан дорошни зосоогоо уһатай яама зууханууд байдаг. Тэрээн уруу моритоёо унажа болохоор юм.

— Та тэндэ ошоо һэн гүт, яагаа һонирхолтойгоор хөөрэнэт?

— Үгы даа, үшөө үрдеэгүйб,—гэжэ Ирина энеэбэ.—Адуулгашад тиигэжэ хөөрөө һэн. Тиишэ ошожо ерэхэб. Иигээд мал адуулагшадта хүнэһэ хүшэ абаашахань. Тэдэнээр ябалсахамни аа гү...

— Айнагүй гүт? Хара баабгай, шоно, элдэб ан аряатан байгаа бээзэ?

— Нээрээшье тэндэ арбан алхын газарта харахаар бэшэ бүтүү манатай байдаг юм ха. Шоно, баабгайшье бии гэлсэдэг. Харин мэргэжэлтэдэ добтолхоёо айха аабза, —гэжэ Ирина эльгэ хатаад, саашань томоотойгоор хөөрэбэ.—Танай асуудалда харюусаагүй алтайб. Малаа июниин эхеэр тэндэ абаашадагбди. Июль соо бороо ехээр орожо, хадын горхонууд үерлэшэдэг. Август соогуур уһанай татахада малаа һөөргэнь асардагбди. Хоёр һара үлүүтэй тэндэ байхадаа мал яһала таргалдаг. Нёдондо Ургэдэй абаашаһан малнууднай хамтадаа 54 центнерээр шэгнүүрээ нэмээжэ ерэһэн байгаа. Мүнөөшье жэлдэ малнай яһала таргалжа ерэхэ байха даа...

Өөрынгөө мэргэжэлдэ үнэн зүрхэнһөө дурлажа, ниитынгээ малажал хүгжөөхын түлөө бүхы шадалаараа оролдожо байһан энэ залуу мэргэжэлтэ хүдэлмэри тухайгаа аргагүй һонирхолтойгоор хөөрэнэ. Ажал тухайгаа хөөрэжэ байхадаа тэрэнэй согтой хара нюдэн елэлзээжэ, улам хурса болоходол гэнэ.

Малай үүлтэр һайжаруулгаар, малдаа ногоон конвейер, нэмэлтэ ногоон тэжээл бэлэдхэлгээр колхоздо хэгдэдэг хүдэлмэри тухай Ирина Константиновна дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ. Колхозой хонин һүрэг соо хүгшэрһэн хонид олон юм. Эдээниие илгажа, голодоһондо гаргаад, хонин һүрэгэйнгөө шанарые һайжаруулха хүдэлмэри зоотехнигэй хүтэлбэри доро хэгдэжэ эхилээ. Үнеэдэйнгээ үүлтэрые һайжаруулхын тула колхоз симментал үүлтэрэй залуу мал олоор худалдажа абана. Хамта 115 гектар гэхэ гү, али нёдондонойхидо орходоо хоёр дахин ехэ кукуруза таригдаһан байгаа. 70 гектарайнь ургасаар силос дарагдаха, 15 гектарынь ногоон конвейер ба 30 гектарайнь ургаса үбһэн болгогдожо, үнеэдтэ эдюулэгдэхэ байна. Тэрээнһээ гадна, 50 гектар зелёнко, 10 гектар корнеплод, 30 гектар хартаабха таригданхай. Мүн нэмэлтэ ногоон тэжээл болгогдон үнеэдтэ эдюулэгдэхэ намарай хара тарян үбдэгһөө дээшэ гарашанхай. Мүнөө энэ нэмэлтэ тэжээл үнеэдтэ үгтэжэ, һү шэмыень дээшэлүүлжэ байна.

Эндэ оролдосотой бэрхэ малшад, һаалишад олон. Гурбадахи бригадын Хүтэлэй гүүртын һаалишан Анна Спиридоновна Сороковикова ажахын жэлэй 9 һара соо нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 700 гаран литр һү һаагаа. Нёдондо энэ һаалишан үнеэн бүриһөө 1362 литр һү һааһан юм. Мүнөө жэлдэ энээнһээ ехые һааха хүсэлэнтэй. Мүн Түнхэн горхоной баруун бэеын гүүртын һаалишад Соломонида Копосова, Зина Попова гэгшэд ехэ һү һаана. Һаамхай үнеэдэй гүүртэнүүдтэ Ефим Безотечество гэхэ мэтын дүршэл ехэтэй мал адуулагшад бии.

Колхозой зоотехник Ирина Константиновна эдэ малшад, һаалишадтай нягта барисаатайгаар хүдэлнэ. Залуу мэргэжэлтэ малшадта ходо ошожо, заабари зүбшэл үгэжэ туһалдаг, тэдэнэй эрилтэдэ анхаралтайгаар хандажа, колхозойнгоо правленидэ дамжуулдаг, заһаһан хэрэгыень бүтээдэг байна. Оролдосотой, анхаралтай ажалаараа малшадай дунда тэрэ ехэ хүндэтэй болонхой. Иимэ богони саг соо хүндэтэй, найдабаритай болохо гээшэ тиимэ бэлэн бэшэ ха юм. Тэрэниие туйлахын тула ехэ оролдолго, үнэн сэхэ ажал хэрэгтэй бшуу. Зоотехнигэй хэхэ ажалынь ехэ, ошохо участогынь олон. Ирина Константиновна набшаһата тэжээл бэлэдхэгшэдтэшье ошожо, набша мүшэр зүбөөр хадагалха, сомохо хатааха тушаа заабари үгэнэ. Энэ залуу басаганай хаанашье ошоод ябахыень харахат. Тэрэниие хаанахишье малшад баяртайгаар, хүндэтэйгөөр ёһотой айлшан шэнгеэр угтана.

Тиихэдэ колхозой мелиоратор Зоя Лихачевагайшье хэхэ ажа[...] Артелиин ехэнхи сабшалан[...] магтай газарта юм. Эндэһ[...] шанартай үбһэ ногоон аб[...] Мүн техникэ хэрэглэхын[...] аад, үбһэн гараар хуряаг[...] ажал гаргагдадаг. Иимэ га[...] таажа, үбһэ ноогонойнь [...] һайжаруулхын тула али т[...] ажал хэхэ хэрэгтэй гээшэ[...] Зоя Лихачева эгээл иимэ[...] урдаһаа МТС-эй сабшал[...] лиоративна отрядайхидтай[...] римгойгоор орожо, намаг [...] зарые гектар гектараар [...] культурна сабшалан болг[...] на.

Бэе бэеһээ гурба-гурбан [...] шэ энэ гурбан мэргэжэлтэ[...] рөө нэгэ эхын эгэшэ дүүнэр[...] хоорондоо хэзээдэшье халу[...] саатайгаар хүдэлнэ. Юуб г[...] дэнэй мэргэжэлнүүд бэе б[...] һаршагүй холбоотой бшуу. Н[...] сабшалангые мелиораторай[...] гаад үгэмсөөр агроном ерэ[...] тарина. Мүн лэ нөөхи аг[...] таряа, кукуруза ургуулжа, [...] конвейер, нэмэлтэ ногоон [...] бэлдэжэ, зоотехнигтээ үгэ[...] даа. Эдэ бүхы тэжээлыень [...] түсэблэжэ, нормолжо, малд[...] лээд, һү тоһон, мяха саала [...] бусад продуктнууд болгоно[...] гурбуулан нэгэ удхатай, н[...] хэнэ—түрэл партиингаа [...] ёһоор, эдеэ хоолой зүйлнү[...] бэг ехэ болголсожо, арад [...] наар хангалсахын түлөө [...] гөөр оролдоно ха юм. Ии[...] залуу мэргэжэлтэд Эхэ о[...] олгоһон эрдэм һургаалые [...] туһатайгаар харюулжа ба[...] хүндэтэй, һайн һайхан [...] саашанхи амжалта хүсэхэ[...] доо юун байхаб!

Б. МУНГО[...]

Редактор Д. Л. ЛОБСА[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — [...] культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16

Н—00813 Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № [...]